

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ
ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

Студента 2 курсу, 3м групи,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
спеціалізації «Фінансовий контроль та аудит»

Пузія Антона
Олександровича

Науковий керівник
д-р екон. наук, проф.

Симоненко
Валентин
Константинович

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Назарова Каріна
Олександрівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового аналізу та аудиту

**Освітній ступінь «магістр»,
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
спеціалізація «Фінансовий контроль та аудит»**

Затверджую

Зав. кафедри,

д.е.н., проф.

К.О. Назарова

«28» жовтня 2020 р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу студента
Пузія Антона Олександровича**

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи:

«Організація та методика внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання» (на матеріалах приватного акціонерного підприємства «Київстар»).

Затверджено наказом ректора від «28» жовтня 2020 р. № 3145

2. Строк здачі студентом закінченої роботи 01 листопада 2020 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи:

Мета дослідження: вивчення та обґрунтування теоретичних, організаційних та методичних положень та розробка практичних пропозицій щодо удосконалення внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Об'єкт дослідження: процес внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Предмет дослідження: теоретичні, організаційні та методичні аспекти внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Перелік графічного матеріалу: таблиці, в яких представлено динаміку показників фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства за 2016-2020 рр.; таблиці, які містять результати систематизації нормативно-правового регулювання внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання; схеми, рисунки, графіки, які ілюструють сучасні підходи до організації та методики внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання; таблиці, що містять пропозиції щодо удосконалення організаційних та методичних аспектів внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

4. Консультанти по роботі (проекту), із зазначенням розділів проекту, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

Вступ

Розділ 1. Теоретичні та нормативно-правові основи внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання

- 1.1. Теоретичні аспекти внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання
- 1.2. Оцінка нормативно-правового регулювання внутрішнього аудиту

Висновки до розділу 1

Розділ 2. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика приватного акціонерного підприємства «Київстар»
- 2.2. Інформаційно-облікове забезпечення внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання

Висновки до розділу 2

Розділ 3. Удосконалення організації та методики внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання

- 3.1. Особливості організації аудиторської перевірки
- 3.2. Методика внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання та напрямки її удосконалення

Висновки до розділу 3

Висновки та пропозиції

Список використаних джерел

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	
		За планом	Фактично
1	Наукова стаття	01.06.2021 р.	
2	1 розділ	22.06.2021 р.	
3	2 розділ	06.09.2021 р.	
4	3 розділ	28.10.2021 р.	
5	Подання завершеної роботи на кафедру	01.11.2021 р.	

7. Дата видачі завдання « ____ » _____ 20__ р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

д.е.н., проф. Симоненко В.К.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми

д.е.н., проф. Назарова К.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент

Пузій А.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Студентом Пузієм Антоном Олександровичем було виконано випускну кваліфікаційну роботу на тему «Організація та методика внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», спеціалізацією «Фінансовий контроль та аудит» відповідно до завдання, виданого науковим керівником.

Обрана тема дослідження є актуальною, оскільки результати внутрішнього аудиту діяльності підприємства є джерелом інформації, яке здатне забезпечити прозорість, ефективність взаємовідносин у сфері господарювання. У зв'язку з цим удосконалення теоретичних та організаційно-методичних підходів до проведення внутрішнього аудиту діяльності підприємства є досить актуальним питанням, важливість вирішення якого посилюється в умовах євроінтеграції України та постійних змін та неоднозначності національного законодавства з аудиту.

Студентом на високому рівні було виконано усі завдання, поставлені у випускній кваліфікаційній роботі, виявлено проблеми у проведенні внутрішнього аудиту діяльності підприємства та сформульовано рекомендації для їх вирішення. Робота містить таблиці, графіки, діаграми, сформовані за розрахунками показників фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства.

Загалом, робота відповідає вимогам до змісту та структури, виконана на високому науково-практичному рівні та рекомендується до захисту в екзаменаційній комісії.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента _____ Пузія А.О.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Керівник проєктної групи
(гарант освітньої програми) _____ д.е.н., проф. Назарова К.О.
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____ д.е.н., проф. Назарова К.О.
(прізвище, ініціали, підпис)

« _____ » _____ 2021 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ 1. Теоретичні та нормативно-правові основи внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.....	11
1.1 Теоретичні аспекти внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.....	11
1.2 Оцінка нормативно-правового регулювання внутрішнього аудиту	17
Висновки до розділу 1.....	22
Розділ 2. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.....	24
2.1. Організаційно-економічна характеристика приватного акціонерного підприємства «Київстар».....	24
2.2. Інформаційно-облікове забезпечення внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.....	36
Висновки до розділу 2.....	41
Розділ 3. Удосконалення організації та методики внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання.....	43
3.1. Особливості організації аудиторської перевірки.....	43
3.2. Методика внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання та напрямки її удосконалення.....	49
Висновки до розділу 3.....	55
Висновки та пропозиції.....	57
Список використаних джерел.....	61

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Внутрішній аудит ефективності є важливим та необхідним в умовах конкурентної політики та частої зміни чинного законодавства. Даний вид аудиту поширений саме в державному секторі, разом з тим сучасний бізнес не надає належної уваги даному виду аудиту.

Отже, аудит ефективності функціонування суб'єкта господарювання є новим видом аудиту в вітчизняній практиці. В Україні аудит ефективності з'явився в 2003р. як нова форма контролю діяльності державних підприємств, що здійснювалася органами Контрольно-ревізійного управління. На даний момент аудит ефективності поки що не набув належного поширення в системі контролю. Аудит ефективності діяльності приватних підприємств є одним з найменш поширених видів аудиту. Насамперед, це пов'язано з необізнаністю власників вітчизняних підприємств щодо переваг послуг з аудиту ефективності.

Особливої актуальності набувають дослідження процедур аудиту ефективності та їх недоліків, а також методика проведення аудиту функціонування суб'єкта господарювання в цілому.

Вагомий внесок у розвиток теорії, практики аудиту ефективності внесли В.С.Адамовська, С.А. Бурлан, Л.М. Полякова, С.Є.Стефанов, К.О. Назарова Т.Ю. Копотієнко, В.К.Симоненко, І.М.Щирба, О.В. Юр'єв [42, 20, 21, 65, 30, 52, 23, 41].

Серед зарубіжних фахівців, які приділили увагу даній тематиці, можна назвати таких авторів, як: Е. Аренс, Дж. Лоббек, С.Н. Рябухин, Є.І. Іванова, М.В. Мельник, В.І. Шлейніков [29, 37].

Праці вказаних вище науковців забезпечили основу вивчення теоретико-методичних засад аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Втім, єдиної наукової основи для методик аудиту ефективності діяльності підприємства поки що не сформовано. Критична оцінка літературних джерел з аудиту підтверджує відсутність єдиних підходів щодо кількості і видів

аудиторських процедур та аналітичних показників для використання у методиках при оцінці рівня ефективності діяльності підприємства.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення аудиторської перевірки ефективності діяльності суб'єктів підприємництва.

Реалізація поставленої мети обумовила необхідність вирішення в роботі наступних завдань:

- розкрити теоретичні аспекти внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання;
- оцінити нормативно-правове регулювання внутрішнього аудиту;
- надати організаційно-економічну характеристику приватного акціонерного підприємства «Київстар»;
- визначити інформаційно-облікове забезпечення внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання;
- розкрити особливості організації аудиту ефективності;
- розкрити методику аудиту ефективності діяльності ПрАТ «Київстар».

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ПрАТ «Київстар».

Предметом дослідження є механізм організації та методики аудиторської перевірки ефективності діяльності суб'єктів підприємництва.

Методи дослідження включають загальнонаукові методи емпіричного та теоретичного дослідження. Під час написання випускної кваліфікаційної роботи використовувались наступні методи: аналізу і синтезу – для деталізації предмета дослідження та вивчення його функціональних і структурних складових; узагальнення – для обґрунтування необхідності застосування нових наукових понять і підходів до визначення сутності ефективності діяльності підприємства; монографічний метод – для вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду побудови інформаційного забезпечення оцінки ефективності діяльності підприємства; методи порівняння, групування та графічний метод – для побудови таблиць, аналітичних, ілюстративних графіків й діаграм;

Інформаційною базою дослідження виступали нормативні документи з питань внутрішнього та зовнішнього аудиту підприємства; праці вітчизняних і зарубіжних вчених та практиків з питань становлення, теоретичного обґрунтування та організаційно-методичного забезпечення аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Фактографічні матеріали випускної кваліфікаційної роботи базуються на звітній інформації ПрАТ “Київстар”, відомостях первинного, аналітичного та синтетичного обліку.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному:

- встановлено ризики, які слід враховувати при здійсненні аудиту ефективності діяльності підприємства;
- удосконалено методику проведення аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання;
- зазначено перелік інформації, яка необхідна для визначення суттєвості під час проведення аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розроблені пропозицій та рекомендацій, спрямованих на удосконалення аудиту ефективності суб'єкта господарювання. Основні результати дослідження і пропозиції, викладені у випускній кваліфікаційній роботі, знайшли практичне застосування у діяльності ПрАТ “Київстар”.

Особистий внесок магістранта. Випускна кваліфікаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові розробки та пропозиції, що містяться у роботі, виконано особисто магістрантом. У випускній кваліфікаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи магістранта та полягають у дослідженні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням аудиту ефективності суб'єкта господарювання.

Апробація результатів дослідження. Результати випускної кваліфікаційної роботи знайшли відображення у науковій статті «Методичні аспекти внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта

господарювання», що була опублікована у збірнику наукових робіт студентів КНТЕУ та захищена на науково-практичній конференції.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який нараховує 54 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 64 сторінки друкованого тексту та містить 17 рисунків, 19 таблиць, 10 додатків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Теоретичні аспекти внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання

Аудит ефективності функціонування суб'єкта господарювання є відносно новим видом аудиту в вітчизняній практиці, але разом з тим, послуги з аудиту ефективності поступово набирають попиту. Необхідність аудиту ефективності полягає в зацікавленості власників підприємств в рівні ефективності діяльності їх підприємств, а, також, можливості його підвищення. Під час проведення аудиту ефективності, аудитор застосовує певні аудиторські процедури, що спрямовані на отримання достатніх та надійних доказів щодо об'єкта аудиту. Необхідність дослідження процедур аудиту ефективності обумовлена тим, що аудит ефективності є порівняно новим видом аудиту в Україні і, відповідно, процедури аудиту ефективності майже не досліджувалися науковцями та практиками, тому недоліки цих процедур є маловідомими.

Слід зазначити, що в Україні не існує чіткого нормативно-правового визначення терміна «аудит ефективності». Тому кожний автор дає власне тлумачення поняття аудиту ефективності (Додаток А).

На нашу думку під аудитом ефективності необхідно розуміти систему заходів з оцінки системи управління на предмет прийняття ефективних рішень, що в подальшому призведуть до покращення фінансового стану та підвищення маржинальності підприємства.

Аудит ефективності діяльності приватних підприємств спрямований, в першу чергу, на результативність діяльності суб'єкта господарювання, оцінку економічності організаційного механізму управління та надання рекомендацій з оптимізації управлінських технологій. Також, відмінність полягає в тому, що аудит ефективності діяльності бюджетних установ – є обов'язковим і проводиться один раз на рік, в той момент коли аудит ефективності діяльності

приватних підприємства проводиться по ініціативі керівника або власника підприємства.

Необхідно відзначити, що під час внутрішнього аудиту ефективності доцільно також залучати незалежних аудиторів, які могли б незалежно оцінити ефективність діяльності підприємства та визначити можливість його функціонування на безперервній основі.

Лімска декларація керівних принципів контролю INTOSAI [7] рекомендує використовувати аудит ефективності паралельно із традиційним контролем цільового використання коштів, оцінюючи кінцеві результати здійснених витрат. [7]

Аудит ефективності направлений поліпшити якісні характеристики процесу функціонування всіх секторів економіки і як форма фінансового контролю, спрямований на створення механізмів оцінки результативності управління фінансовими потоками в економіці. Модель ефективності діяльності будь-якого підприємства можна зобразити графічно (рис. 1).

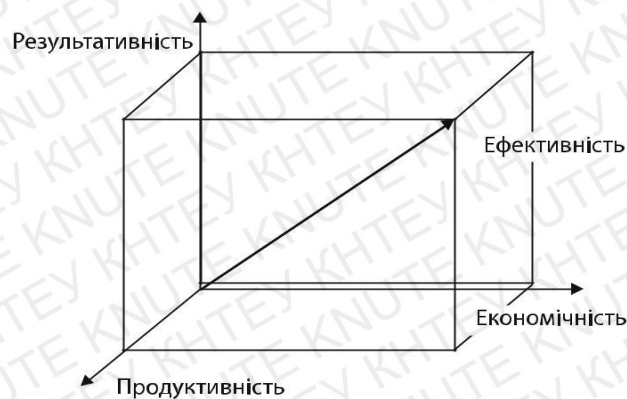

Рис. 1.1 Векторна модель визначення ефективності діяльності підприємства [11, с.75]

Відповідно до стандартів аудиту, прийнятих International Organization of supreme Audit Institutions (INTOSAI) [9], аудит ефективності включає в себе:

- перевірка діяльності підприємства в частині застосування управлінських дій за напрямками стратегічних цілей;
- аудит ефективності використання трудових ресурсів в частині перевірки людських ресурсів, інформаційних систем, систем показників вимірювання

діяльності та моніторингу, а також процедур для усунення виявлених невідповідностей та недоліків;

- аудит результативності діяльності підприємства в частині визначення маржинальності різних напрямків діяльності а також встановлення факторів як позитивного так і негативного впливу.

Метою аудиту ефективності діяльності підприємства є визначення «слабких місць» в організації діяльності суб'єкта господарювання, встановлення їх причин, впливу цих вад на досягнення на досягнення запланованих цілей та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання робочих ресурсів [41, с.156].

Основними завданнями аудиту ефективності є:

- оцінка ефективності та результативності діяльності підприємства та досягнення встановлених оптимальних показників діяльності підприємства.
- перевірка методів управління на предмет їх доцільності застосування в сучасних конкурентних умовах;
- пошук напрямів покращення діяльності підприємства з метою пришвидшення досягнення встановлених цілей господарювання;
- перевірка виконання управлінських рішень за відповідний період;
- встановлення напрямів оптимізації діяльності суб'єкта господарювання та визначення шляхів більш ефективного використання засобів та ресурсів підприємством.

Предметом аудиту ефективності є система управління яка діє на підприємстві та завдяки якій приймаються виважені управлінські рішення. Також до предмету аудиту ефективності можна віднести фактори, що впливають на результати діяльності підприємства.

Під об'єктами аудиту ефективності слід розуміти самі господарські процеси, що відбуваються на підприємстві, ресурси підприємства, система управління.

Проведені дослідження дозволили встановити, що критеріями ефективності діяльності підприємств є наступні показники: темпи зростання

основних економічних показників (обсягів наданих послуг, сукупних доходів, фінансових результатів, чистого прибутку, активів, капіталу); рентабельність діяльності, показники фінансової стійкості та платоспроможності. Одним із важливих критеріїв ефективності є темп зростання ринкової вартості підприємства.

На рис. 1.2 зображені напрями аудиту ефективності діяльності підприємства. Під час здійснення внутрішнього аудиту, доцільно встановлювати причинно-наслідкові зв'язки які призвели до підвищення (зниження) результативності діяльності підприємства, а також встановити на скільки ефективна система управління в частині існуючої на підприємстві організаційної структури.

Рис. 1.2 Напрями аудиту ефективності господарської діяльності підприємства [16]

Загалом, аудит ефективності повинен здійснюватись з метою оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень щодо ефективності використання ресурсів підприємством (трудових, фінансових, матеріальних).

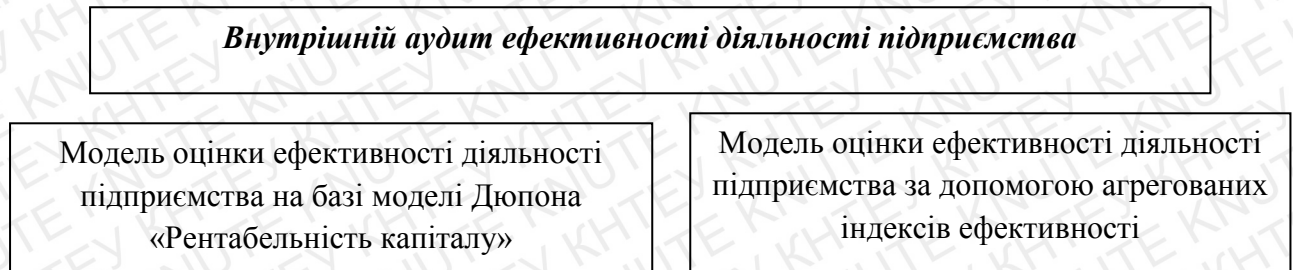

Рис. 1.3 Моделі внутрішнього аудиту ефективності діяльності підприємства

Необхідно відзначити, що на сьогоднішній день методик аудиту ефективності діяльності підприємства є багато, разо з тим на нашу думку доцільно використовувати модель яка зображена на рис. 1.4.

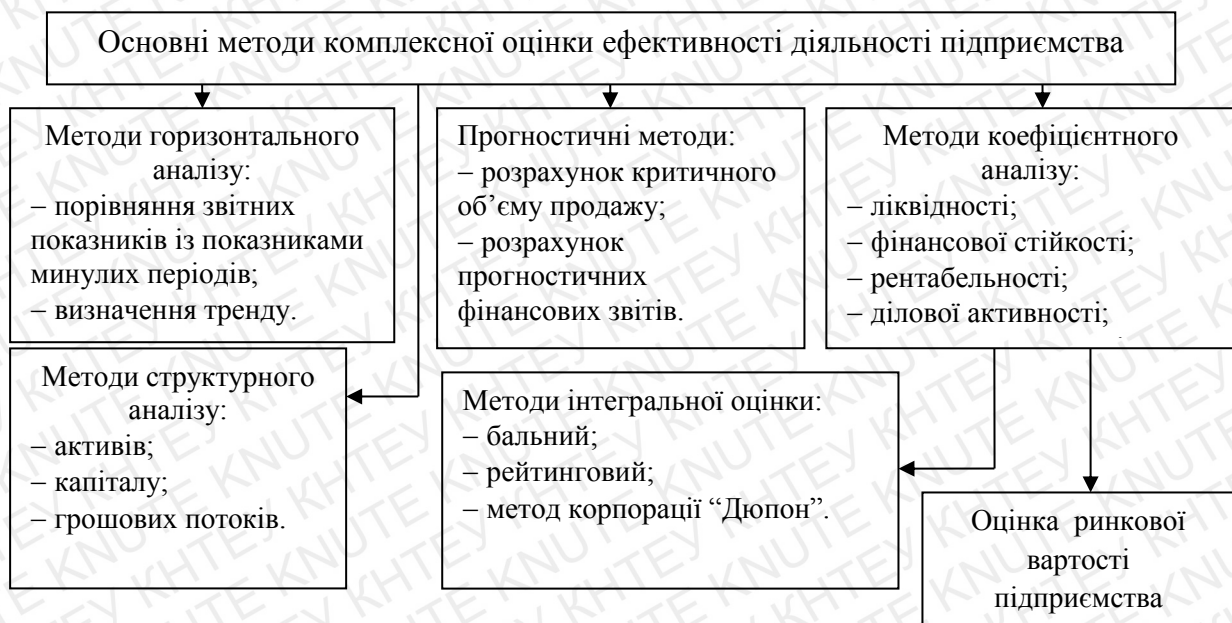

Рис. 1.4 Модель комплексної оцінки ефективності діяльності підприємства [17]

Проблема визначення економічної ефективності діяльності підприємства пов'язана з визначенням відповідного критерію ефективності і формуванням системи показників цінювання ефективності. Визначення загальної ефективності

діяльності підприємства вимагає врахування багатьох чинників. Можна розробити показники ефективності використання для кожного виду ресурсів або спільно для всіх ресурсів. Розраховані показники порівнюються з показниками за попередній період, який називають базовим, або із її новим значенням дохідності капіталу на ринку.

Однією з головних передумов забезпечення ефективності діяльності підприємства є оцінка її рівня. Оцінювання ефективності починається із встановлення критеріїв ефективності, тобто головної ознаки оцінювання ефективності. Зміст критерію ефективності витікає з необхідності максимізації одержуваних результатів або мінімізації витрат виходячи з цілей підприємства.

Такими цілями можуть бути забезпечення існування підприємства, досягнення стійкого розвитку, структурна перебудова, соціальна стратегія тощо. Тому актуальним завданням покладається визначення критеріїв ефективності діяльності підприємства.

Слід розуміти, що сам по собі внутрішній аудит ефективності не може гарантувати підвищення рівня ефективності діяльності підприємства, так як не завжди є зв'язок між аудиторським висновком та управлінськими рішеннями підприємства, рекомендації аудитора можуть бути просто проігноровані користувачем аудиторського висновку.

Проблема визначення економічної ефективності діяльності підприємства пов'язана з визначенням відповідного критерію ефективності і формуванням системи показників оцінювання ефективності. Визначення загальної ефективності діяльності підприємства вимагає врахування багатьох чинників. Можна розробити показники ефективності використання для кожного виду ресурсів або спільно для всіх ресурсів. Розраховані показники порівнюються з показниками за попередній період, який називають базовим, або із її новим значенням дохідності капіталу на ринку.

1.2. Оцінка нормативно-правового регулювання внутрішнього аудиту

На міжнародному рівні професійні організації аудиторів співпрацюють з Міжнародною федерацією бухгалтерів, яка надає рекомендації, що стосуються різних аспектів аудиторської діяльності. Для того, щоб аудит був проведений якісно аудитор має дотримуватись усіх законів, положень, актів, стандартів та інших нормативно-правових документів, які на законодавчому рівні регулюють його діяльність. Для проведення аудиту фінансових результатів аудиторю необхідно, перш за все, ознайомитися зі специфікою роботи підприємства, документами, які як на зовнішньому так і на внутрішньому рівні здійснюють безпосередній вплив на таку діяльність.

Беручи до уваги останні зміни, що відбулися в законодавстві, можна виокремити прийняття нового Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» який введено в дію з 1 жовтня 2018 року [53]. Впровадження даного документа було необхідним для приведення норм національного законодавства у сфері аудиту до законодавства Європейського Союзу. Загалом Закон враховує положення Директиви 2006/43/ЄС та Регламенту 537/2014.

На сьогоднішній день, аудит здійснюється відповідно до положень МСА які використовуються на протязі усієї аудиторської перевірки і мають стратегічне завдання уніфікувати підходи до проведення аудиту в міжнародному масштабі [28]. Застосування МСА є актуальним не лише для проведення аудиту ефективності а й для регулювання аудиту в цілому, проведення огляду, надання впевненості та супутніх послуг, а також до МСА включені стандарти контролю якості аудиту. Роль і значення МСА визначаються тим, що вони дозволяють користувачам фінансової інформації отримувати певний рівень впевненості в тому, що аудитор не підтвердить недостовірну інформацію, а аудиторська перевірка буде проведена належним чином, тобто вони є критерієм, що визначає якість наданих аудитором послуг [38].

До Міжнародних правових актів, що регулюють проведення аудиту на підприємствах відносяться Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 18 «Дохід», МСБО 23 «Витрати та позики», вони визначають підхід до обліку доходів та витрат, фінансових результатів, а також надають рекомендації щодо подальшого визнання витрат та визначення суми собівартості за запропонованими формулами [29]. Дані стандарти використовуються під час аудиту ефективності, адже внутрішні аудитори мають оперувати перевіреними обліковими даними. В нашому випадку ПрАТ «Київстар» веде бухгалтерський облік відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності та МСБО, тому внутрішні аудитори перед тим як застосовувати аналітичні процедури оцінки ефективності діяльності підприємства мають впевнитись в дотриманні положень МСФЗ щодо облікового відображення доходів, витрат, активів та зобов'язань.

Важливим нормативно-правовим актом, що регулює аудиторську діяльність є Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Даний нормативно-правовий акт визначає правові засади аудиту діяльності підприємства, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

Необхідно відзначити, що на сьогоднішній день суспільнозначимі підприємства під час оприлюднення фінансової звітності мають підкладати не тільки аудиторський звіт, а й звіт про управління, який відображає стан та перспективи розвитку підприємства, розкриває основні ризики та фактори невизначеності щодо його діяльності. Також, однією із нових вимог, є необхідність створення на підприємствах аудиторського комітету, одним із функцій якого є забезпечення проведення тендеру на вибір незалежної аудиторської компанії, яка буде здійснювати аудит фінансової звітності загалом, та фінансових результатів в тому числі.

З іншого боку, важливим нововведенням є заборона на надання низки неаудиторських послуг аудитором підприємств суспільного значення, який також може збільшити затратність для бізнесу в Україні, принаймні в

перехідному періоді. Дані обмеження є більш суворими, ніж це передбачено Кодексом професійної бухгалтерської етики Ради з міжнародних стандартів бухгалтерської етики (IESBA), яким керуються аудитори при проведенні аудиторських перевірок згідно з Міжнародними стандартами аудиту, проте, практично повністю повторює вимоги, введені в країнах ЄС в рамках аудиторської реформи 2016 року. Деякі термінологічні неузгодженості в законодавстві ускладнюють моніторинг заборон такого роду, у зв'язку з чим є можливість суб'єктивного трактування тих чи інших положень. На національному рівні, до нормативно-правового регулювання аудиту фінансових результатів можна віднести Господарський, Митний та Податковий кодекси [49] які відносяться до другого рівня нормативно-правової бази аудиту фінансових результатів.

На сьогодні в Україні найпоширенішим документом, в якому піднімаються питання внутрішнього аудиту, є Міжнародні стандарти аудиту, хоча і вони не дають відповідей щодо проблемних питань внутрішнього аудиту. В даному документі розглядається лише питання використання роботи внутрішнього аудитора при проведенні зовнішнього аудиту, а також надається визначення внутрішнього аудиту, проте аудитори не зобов'язані використовувати результати внутрішнього аудиту, а у випадку залучення документів внутрішнього аудиту до перевірки мають право перевіряти деякі моменти. Одним із факторів недовіри зовнішніх аудиторів до внутрішнього аудиту є відсутність нормативно-правового регулювання внутрішнього аудиту.

Окрім того, Інститутом внутрішніх аудиторів розроблено Міжнародні стандарти внутрішнього аудиту, які представляють собою набір критеріїв, якими слід керуватись внутрішнім аудиторам при виконанні своїх обов'язків. Дані стандарти спрямовані на регулювання внутрішньо аудиторської практики. Тому їх також необхідно врахувати при формуванні правової основи внутрішнього аудиту.

Структура Міжнародних стандартів внутрішнього аудиту зображена на рис. 1.5

Рис. 1.5 Структура Міжнародних стандартів внутрішнього аудиту

Як бачимо з рис. 1.5 в Міжнародних стандартах внутрішнього аудиту містяться стандарти, які забезпечують внутрішній аудит, починаючи від рішення про впровадження внутрішнього аудиту на підприємстві і до використання результатів внутрішнього аудиту. Слід зазначити, що дані стандарти розроблені на Заході і практично не враховують національних особливостей ведення бізнесу.

Окрім того, зважаючи на добровільний порядок впровадження внутрішнього аудиту, немає сенсу в затвердженні законів, а достатнім буде розробка положень, затверджених на державному рівні, які будуть обов'язковими для тих, хто в добровільному порядку виявив бажання для впровадження внутрішнього аудиту.

Слід зазначити, що в умовах відсутності загального та галузевого нормативного регламентування організаційних та методичних аспектів внутрішнього контролю (виняток становить банківська діяльність), розв'язання питань його стандартизації є вкрай ускладненим. Уповільнення процесу стандартизації внутрішнього контролю полягає у площині наявної плутанини між внутрішнім контролем з однорівневою системою управління та дворівневою, а також спробою ототожнення внутрішнього аудиту з внутрішнім контролем.

У наукових школах сформувалась така думка, що проблеми стандартизації внутрішнього контролю не існує, адже задля її розв'язання достатньо скористатися нормами таких документів, як:

- «Інтегрована (концептуальна) основа внутрішнього контролю» розроблена Комітетом спонсорських організацій Комісії Тредуея
- «Управління ризиками організації. Інтегрований підхід» розроблена Комітетом спонсорських організацій Комісії Тредуея;
- «Керівництво по контролю» документ Канадського інституту присяжних бухгалтерів;
- Міжнародні професійні стандарти внутрішнього аудиту, розроблені Інститутом внутрішніх аудиторів.

Проте, зазначені документи є доречними для оцінки контролю корпорацій. Їх адаптація до умов функціонування організацій з однорівневим управлінням недоцільна.

Оцінка нормативно-правового регулювання обліку та контролю результатів фінансової діяльності суб'єктів господарювання дозволила встановити, що багато проблем обліку, контролю та звітності залишилось невирішеними як з об'єктивних, так і з суб'єктивних причин. Зокрема, недостатньо уваги приділено науковцями глибокому критичному аналізу діючої нині нормативно-правової бази обліку і її порівнянню з колишньою (тобто тією, що була за радянських часів), з'ясуванню проблем і неузгодженостей, які виникають у процесі використання нормативно-правових актів з обліку та контролю витрат, доходів та результатів фінансової діяльності підприємств.

Висновки до розділу 1

В першому розділі випускної кваліфікаційної роботи розкрито роль даного виду аудиту в вирішенні проблем управління діяльністю суб'єктів господарювання, а також, для діяльності суб'єкта господарювання в цілому.

Нами було досліджено різні визначення стосовно терміну «аудит ефективності». Обгрунтовано доцільність використання наступного терміну: Метою аудиту ефективності діяльності підприємства є визначення «слабких місць» в організації діяльності суб'єкта господарювання, встановлення їх причин, впливу цих вад на досягнення на досягнення запланованих цілей та обгрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання робочих ресурсів Також при визначенні основних питань теми було розглянуто: об'єкт, предмет, напрями та завдання аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання, а також, критерії ефективності діяльності підприємства.

Аналіз нормативного забезпечення теми показав, що хоч і є певна кількість законодавчих актів, які регулюють аудит ефективності діяльності підприємства, проте є недоліки. Наприклад загальні стандарти аудиту(GAAS), не дивлячись на

свою назву та призначення, містить лише загальні рекомендації щодо здійснення аудиторських перевірок, ніякої конкретики даний нормативно-правовий акт не містить.

Значна частина нормативів має суттєві відмінності, які визначають відмінності в методиках бухгалтерського та податкового обліку, потребують відповідного узгодження у формуванні окремих показників податкової та фінансової звітності, а також особливих методів ведення бухгалтерського обліку.

Результати аудиту ефективності діяльності підприємства використовують різні групи користувачів (клієнти, власники, інвестори), які переслідують різні цілі та можуть приймати різні управлінські рішення в залежності від результатів аудиту. Так, при задовільному рівні ефективності діяльності приймається рішення про продовження співпраці з підприємством; якщо у підприємства існують певні проблеми, то приймається рішення про певне обмеження співпраці; у випадку низького рівня ефективності діяльності стану – робота з підприємством припиняється.

Користувачами результатів аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання є широке коло користувачів зовнішніх та внутрішніх. У кожного з них своє коло інтересів виходячи з їх потреб, тому на основі аудиторського висновку вони приймають різні рішення, але знову, повертаючись до питань, що стосуються управлінських рішень слід зазначити те, не завжди є зв'язок між аудиторським висновком та управлінським рішенням.

РОЗДІЛ 2 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика приватного акціонерного товариства «Київстар»

ПрАТ «Київстар» вітчизняна телекомунікаційна компанія, яка надає послуги зв'язку та передачі даних на основі мобільних технологій. Дана компанія була створена в 1997 році включає проектування, будівництво та експлуатацію мережі стільникового зв'язку в Україні, а також надання послуг мобільного зв'язку та мобільного інтернету.

Організаційна форма управління: лінійна. Всі працівники та підрозділи підпорядковуються керівнику підприємства (керівник і є власником підприємства). Загальна чисельність працівників складає 14 чоловік.

Структура та характеристика повноважень органів контролю ПрАТ «Київстар» наведено в табл. 2.1

Таблиця 2.1

Характеристика повноважень та обов'язків органів корпоративного управління ПрАТ «Київстар»

Органи корпоративного управління	Опис повноважень та обов'язків
1	2
Загальні збори акціонерів	має право приймати рішення з усіх питань діяльності підприємства, в тому числі з тих, що належать до компетенції Наглядової ради і Виконавчого органу.
Наглядова рада (3 особи)	погодження квартальних та річних звітів про результати господарської діяльності підприємства; надання доручень Ревізійній комісії на проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємства, його дочірніх підприємств та філій; затвердження за подання Виконавчого органу підприємства аудитора; погодження за подання Виконавчого органу підприємства організаційної структури; погодження умов оплати праці посадових осіб товариства; погодження придбання, набуття у власність довгострокових фінансових вкладень підприємства; прийняття рішень щодо випуску облігацій підприємства тощо.
Правління підприємства (6 осіб)	несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних та ін. документах, збереження облікових та ін. документів.

Продовження табл. 2.1

1	2
Ревізійна комісія (3 особи)	контроль за виконанням фінансового плану підприємства; контроль за виконанням Виконавчим органом підприємства рішень Наглядової ради щодо питань фінансово-господарської діяльності; контроль за дотриманням рівня цін, за якими підприємства закуповує сировину, комплектуючі, матеріали, обладнання тощо; контроль за своєчасністю проведення розрахунків з бюджетом; контроль за одержанням, використанням та поверненням кредитів; перевірка порядку відчуження майна підприємства; перевірка фінансової документації підприємства; перевірка законності укладених угод підприємства; аналіз фінансового стану підприємства.

Необхідно відзначити, що правильна організація процесу внутрішнього контролю на ПрАТ «Київстар» результатів фінансової діяльності сприятиме чіткому документуванню фінансових операцій, своєчасній та повній реєстрації даних первинного обліку в регістрах, а також правдивому відображенню інформації у фінансовій звітності підприємства.

Зовнішній контроль на ПрАТ «Київстар» здійснює незалежна аудиторська компанія раз на рік. Затвердження зовнішньої аудиторської компанії належить Наглядовій раді підприємства.

Два рази на рік відбувається засідання Ревізійної комісії. Як видно з табл. 2.1 саме Ревізійна комісія (в особі 3 чоловік) проводить перевірку фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Київстар» двічі на рік.

Необхідно відзначити, що на підприємстві відсутня служба внутрішнього контролю (аудиту), яка б централізовано здійснювала внутрішній контроль за повнотою та правильністю визначення результатів фінансової діяльності підприємства.

Разом з тим, ефективність системи внутрішнього контролю залежить від його місця в організаційній структурі підприємства. Якщо внутрішній контроль покладений на ревізора або ревізійну комісію, працюючих на громадських началах, то, як свідчить практика, керівництво може ігнорувати систему контролю, викривляти дані фінансової звітності.

Інакше полягає справа, коли внутрішній контроль здійснюється службою (відділом, групою) внутрішнього контролю (аудиту), яка є самостійним підрозділом апарату управління. Така служба створюється з метою перевірки ефективності роботи організації та контролю за діяльністю всіх її структурних підрозділів. Умовою успішної роботи служби внутрішнього аудиту є її незалежність від інших підрозділів, що досягається шляхом прямого підпорядкування цієї служби керівнику підприємства. На нашу думку, організувати роботу служби внутрішнього контролю (аудиту) на ПрАТ «Київстар» доцільно наступним чином (рис. 2.2).

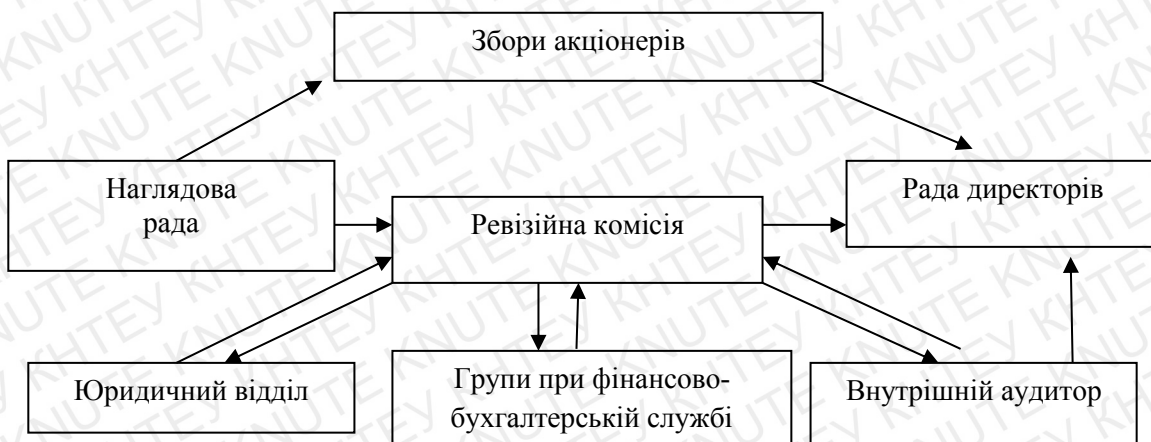

Рис. 2.2. Модель організації внутрішнього аудиту ефективності ПрАТ «Київстар»

На ПрАТ «Київстар» діє Ревізійна комісія, порядок створення якої регламентується установчими документами підприємства. Ревізійна комісія звітується на Раді директорів про ефективність внутрішнього контролю, обирає аудитора і аналізує результати аудиторської перевірки; висловлює своє судження про стан фінансової звітності.

Однак викликає сумнів компетенція ревізійних комісій з причини відсутності у її членів достатніх знань в області бухгалтерського обліку, а також розмежування відповідальності і повноважень між аудиторами та ревізійними комісіями. З нашого погляду, на ПрАТ «Київстар» ревізійна комісія повинна створюватись в обов'язковому порядку, спираючись на контрольні групи при

фінансово-бухгалтерській службі, в тісній взаємодії з юридичним відділом і внутрішнім аудитором (рис. 2.2).

На даний момент підприємство не має чітко обраної стратегії розвитку. Але ознайомившись, з принципом діяльності підприємства за останній рік можна зробити висновок, що підприємство застосовую стратегію фокусування. Тобто, стратегію, що спрямована на підвищення спеціалізації та концентрації діяльності підприємства, з урахуванням вимог певного сегменту. Такий вибір пояснюється, насамперед тим, що найважливішим фактором на даний момент для підприємства є його стабільність функціонування. Тобто, керівництво підприємства поки що не має наміру розробляти стратегію розвитку та ризикувати, аргументуючи це нестабільним економічним становищем в країні.

Для оцінки майнового стану підприємства проаналізуємо зміни у наявності основних фондів в досліджуваній період.

Для цього за даними бухгалтерського обліку (додаток Д-3) за 2016-2020 рр. розрахуємо показники наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

**Динаміка показників якісного стану основних засобів ПрАТ
«Київстар» за 2016-2020 рр.**

Показ- ники	Роки					Відхилення			
	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2020р. /2019р.	2019р. /2018р.	2018р. /2017р.	2017р. /2016р.
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,53	0,66	0,67	0,68	0,69	0,13	0,01	0,01	0,01
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,87	0,50	0,35	0,27	0,23	- 0,37	- 0,15	- 0,08	- 0,04
Коефіцієнт вибуття	0,10	0,23	0,19	0,16	0,06	0,13	- 0,04	- 0,03	- 0,1
Фондовід- дача	5,11	4,9	2,74	2,11	3,09	- 0,21	- 2,16	- 0,63	0,98
Фондо- місткість	89, 18	106,4	137,2	138,26	160,7	17,22	30,8	1,06	22,44

Із даних таблиці можна зробити висновок, що рівень зношуваності основних засобів збільшувався поступово з кожним роком, в той час як рівень оновлення основних засобів зменшувався. Такий зв'язок свідчить про те, що основні засоби підприємства майже не оновлювалися протягом п'яти років. Аналогічна ситуація з показниками фондівіддачі та фондомісткості; фондівіддача – зменшилася (хоча збільшилася в 2020р. порівняно з 2019р.), фондомісткість збільшилася, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів підприємства. Коефіцієнт вибуття збільшився лише в 2017 році, після 2017 року відбувалося лише спадання.

Для кращого розуміння в якій фінансовій ситуації знаходиться підприємство за останні 4 роки, пропонується розглянути основні показники діяльності підприємства, а саме їх відхилення та темп росту (табл. 2.3).

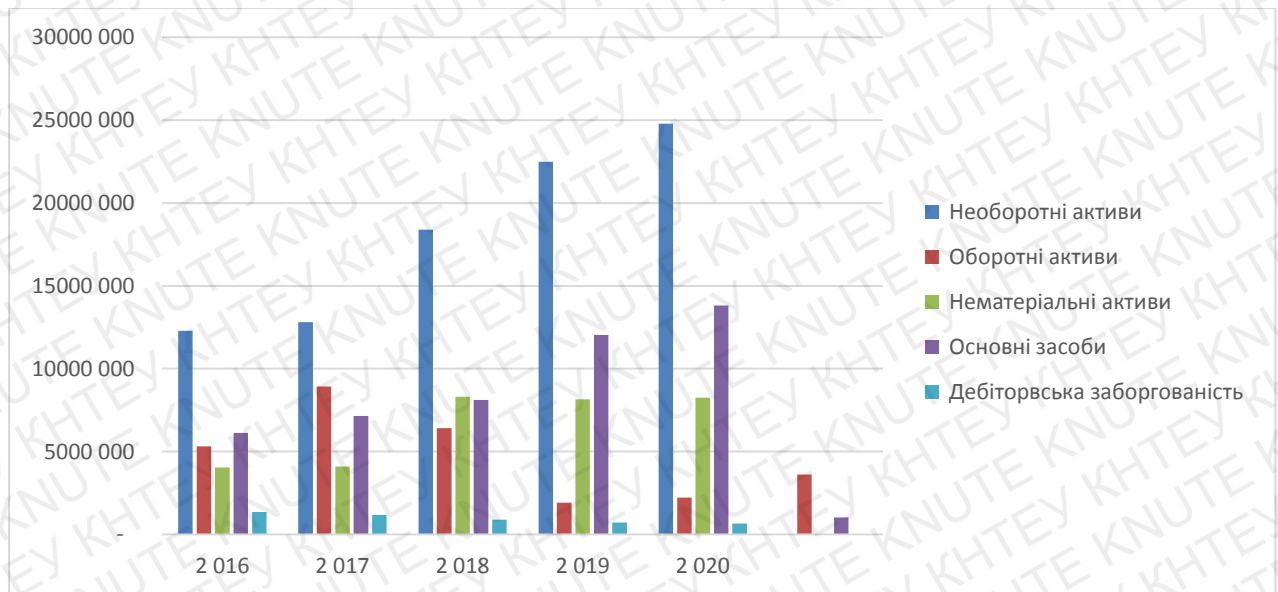

Рис. 2.3 Динаміка активів ПрАТ «Київстар» за 2016-2020рр.

Таблиця 2.3

Основні балансові показники ПрАТ «Київстар» за 2016-2020 рр.,**тис.грн**

Показники	2016р	2017р	2018р	2019р	2020р
Валюта балансу	17 618 618	21 751 813	24 809 448	24 393 604	27 013 368
Необоротні активи	12 292 965	12 819 734	18 402 885	22 485 542	24 792 301
Нематеріальні активи	4 039 746	4 090 031	8 302 717	8 158 678	8 257 413
Основні засоби	6 126 482	7 148 400	8 112 573	12 044 185	13 823 556
Оборотні активи	5 315 192	8 982 856	6 406 452	1 910 465	2 220 714
Дебіторська заборгованість	1 357 765	1 183 076	888 946	720 096	664 512
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	90 451	81 707	83 000	69 583	87 950
Грошові кошти та їх еквіваленти	3 319 783	5 348 387	5 201 943	898 072	1 219 310
Зареєстрований капітал	887 119	887 119	887 119	887 119	654 763
Нерозподілений прибуток	11 561 223	16 217 083	15 778 068	12 752 409	10 383 967
Довгострокові зобов'язання	215 308	310 855	342 121	2 510 553	7 011 906
Поточні зобов'язання	4 934 139	4 315 927	781 311	8 222 694	8 571 612
Чистий дохід від реалізації продукції	17 078 988	17 078 988	19 069 391	22 245 793	25 001 245
Собівартість реалізованої продукції	7 372 418	7 372 418	7 701 596	7 725 453	8 468 288
Адміністративні витрати	1 922 854	1 922 854	1 607 736	1 411 002	1 676 040
Витрати на збут	1 514 947	1 514 947	1 665 605	1 956 396	1 967 033
Витрати з податку на прибуток	1 272 516	1 272 516	1 491 930	1 666 906	2 243 529
Чистий прибуток (збиток)	6 168 938	6 168 938	6 802 455	8 961 220	10 369 856

Проаналізувавши динаміку основних балансових показників ПрАТ «Київстар» було встановлено, що валюта балансу ПрАТ «Київстар» з кожним роком зростала, за аналізований період збільшилась із 17 618 тис.грн (в 2016р.) до 27013 тис.грн (в 2020р). Стрімке зростання сукупних активів відбулось за рахунок збільшення залишкової вартості нематеріальних активів та основних засобів. Загалом, в структурі активів, дані статті балансу займають найбільшу питому вагу. Тобто підприємство є фондомістким, та має здійснювати щорічну переоцінку необоротних активів на знецінення.

ПрАТ «Київстар» має незначну дебіторську заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги а також, іншу дебіторську заборгованість. Дана стаття балансу зменшується, що свідчить про ефективність в управлінні заборгованістю досліджуваного підприємства. Необхідно відзначити, що в структурі дебіторської заборгованості переважає заборгованість за виданими авансами та дебіторська заборгованість за розрахунками, що свідчить про ефективну політику надання кредитів та позик працівникам даного підприємства. Ліквідність активів компанії покращилась за рахунок стрімкого зростання найліквідніших активів, а саме грошових коштів підприємства. Це відбулось за рахунок збільшення кількості споживачів продукції ПрАТ «Київстар».

Оцінюючи структуру капіталу, необхідно відзначити, що підприємство є фінансово стійким адже фінансується на половину за рахунок власного капіталу. Підприємство майже не отримує банківські позики, разом з тим в зобов'язаннях значну частку займає кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками.

Нерозподілений прибуток підприємства в 2020 році має найменше значення за останні п'ять років. Це пояснюється тим, що підприємство використовувало кошти на інвестиційні цілі. Відповідно, значна частина чистого прибутку підприємства була потрачена на інвестиції та іновації.

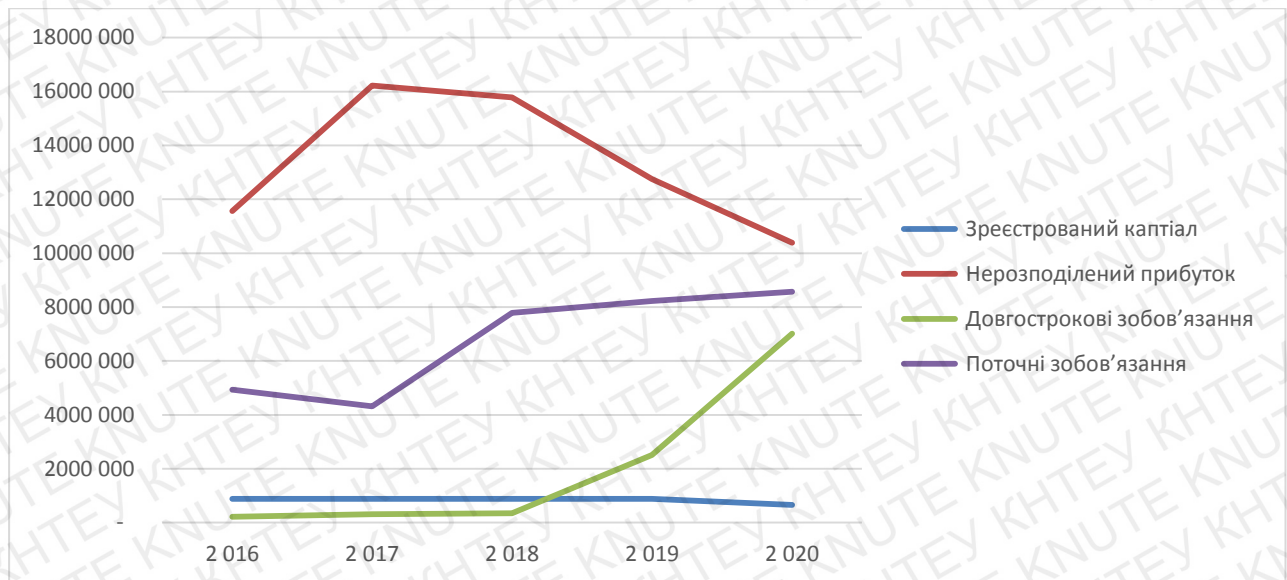

Рис. 2.4 Динаміка капіталу та зобов'язань за 2016-2020рр ПрАТ «Київстар»

Сума поточних та інших поточних зобов'язань підприємства з кожним роком зростала і в 2020 склала 8517 тис.грн. Безумовно, це є негативним явищем для діяльності підприємства. Варто зауважити, що в 2020 році найбільшу частину поточних зобов'язань підприємства складає поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, кредиторську заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями або за товари, роботи, послуги, підприємство не має;

Порівнюючи доходи і витрати підприємства можна зробити висновок, що витрати з кожним роком поступово зменшувалися, окрім, 2020 року, так як в цьому році відбувалося інвестування коштів в модернізацію обладнання підприємства. Доходи підприємства та чистий прибуток в 2020 році зросли на в порівнянні з 2019 роком, на 11 і 14 % відповідно. Чистий прибуток в 20120 році склав 10369 тис.грн, що більше на 14 % в порівнянні з 2019 роком.

**Динаміка показників рентабельності ПрАТ «Київстар»
за 2016-2020 рр.**

Показники	Роки					Відхилення			
	2016р.	2017р.	2018р	2019р.	2020р.	2017/ 2016	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019
1. Рентабельність ОА	0,16	0,69	1,06	4,69	4,67	- 0,47	0,37	3,63	- 0,02
2. Рентабельність продажів по чистому прибутку	0,36	0,36	0,36	0,40	0,41	-	0,00	0,05	0,01
2. Рентабельність діяльності	0,35	0,28	0,27	0,37	0,38	- 0,07	- 0,01	0,09	0,02
3. Рентабельність ВК	0,26	0,17	0,1	0,07	0,17	-0,09	-0,07	-0,03	0,1
4. Чиста рентабельність	0,23	0,16	0,09	0,06	0,17	-0,07	-0,07	-0,03	0,11

Для наочного розуміння динаміки рентабельності власного капіталу ми побудували відповідний графік(рис 2.3).

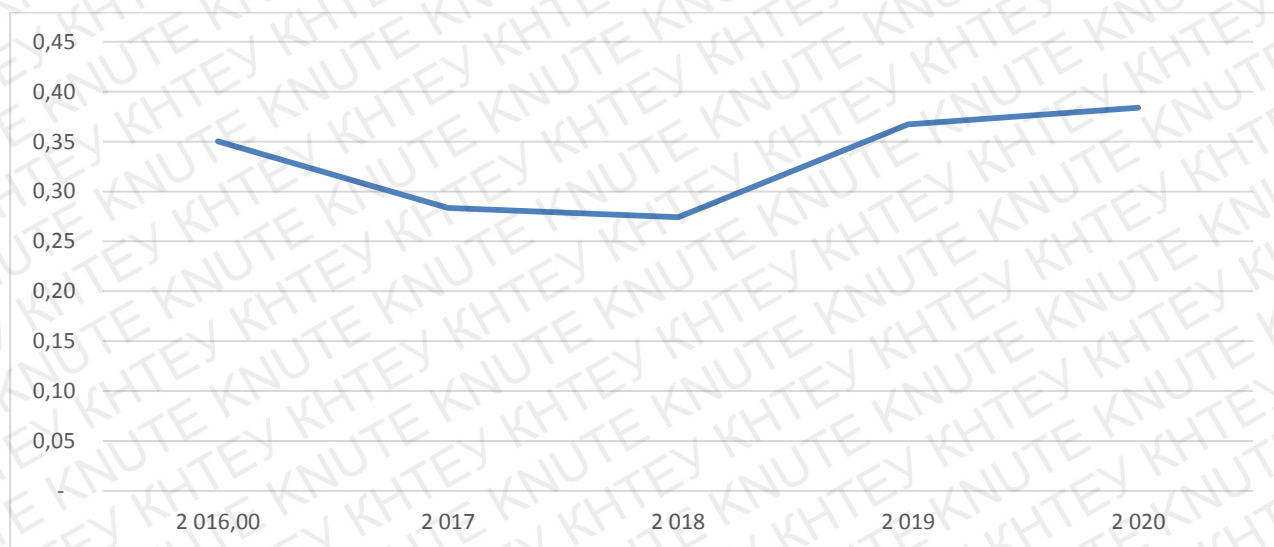

Рис 2.3 Рентабельність діяльності ПрАТ «Київстар»

Виходячи з розрахунку показників рентабельності ПрАТ «Київстар» можна зробити висновок про те, що рівень рентабельності в 2020 збільшився в

порівнянні з 2019. Це свідчить про достатній рівень прибутковості та адекватне співвідношення прибутку з понесеними витратами підприємства.

Також, пропонуємо провести аналіз стійкості фінансового стану ПрАТ «Київстар» (табл.2.6).

Таблиця 2.6

Стійкість фінансово гостану ПрАТ «Київстар» за 2016 -2020 рр.

Показники	Роки					Відхилення			
	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	0,1
1. Коефіцієнт автономії	0,71	0,79	0,67	0,56	0,41	0,03	-0,02	-0,09	-0,14
2. Коефіцієнт співвідношен-ня між залученими коштами і власним капіталом	0,41	0,27	0,49	0,79	1,41	0,04	0,21	0,3	0,61
3. Коефіцієнт маневреності	0,1	0,1	0,2	0,1	0,5	0	0,1	-0,1	0,4
4. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,4	0,3	0,5	0,2	0,6	-0,1	-0,2	-0,03	0,4
5. Коефіцієнт співвідношен-ня власних оборотних коштів і загальної суми оборотних активів	0,49	0,35	0,21	0,11	0,38	-0,14	-0,14	-0,1	0,27

Як бачимо всі показники стійкості фінансового стану на кінець звітнього періоду зросли в порівнянні з початком звітнього періоду. Пропонуємо детальніше розглянути значення кожного показника:

- коефіцієнт маневреності власних коштів характеризує ступінь мобільності використання власного капіталу, даний коефіцієнт показує частку власних коштів, вкладених в оборотні активи. Чітких рекомендацій у значенні цього коефіцієнта немає, але вважається, що його значення повинно бути не менше 0,2, що дозволить забезпечити достатню гнучкість у використанні власного капіталу. В нашому випадку коефіцієнт маневреності становить 0,5, Це свідчить про значну частку власних коштів, вкладених в оборотні активи;

- коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу) характеризує частку коштів, вкладених власниками підприємства в загальну вартість майна. Нормальне мінімальне значення коефіцієнта автономії орієнтовано оцінюється на рівні 0,5, що припускає забезпеченість позикових коштів власними, тобто, реалізувавши майно, сформоване із власних джерел, підприємство зможе погасити зобов'язання. В нашому випадку коефіцієнт автономії становить 0,7 в 2016р. Це свідчить про те, що підприємство підприємство на 70% фінансується за рахунок власних коштів.

- коефіцієнт співвідношення власних оборотних коштів і загальної суми оборотних активів характеризує частку власних оборотних коштів в загальній сумі оборотних активів підприємства. Чітких рекомендацій у значенні цього коефіцієнта немає.

Отже, всі коефіцієнти стану фінансової стійкості підприємства збільшилися в своєму значенні та мають оптимальне значення в межах норм, тому можна зробити висновок про те, що фінансовий стан ПрАТ “Київстар” є стійким.

Наступним кроком буде аналіз платоспроможності підприємства (табл.2.7)

Таблиця 2.7

Динаміка платоспроможності ПрАТ “Київстар” за 2016-2020рр.

Показники	Роки					Відхилення			
	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2017р від 2016р.	2018р від 2017р.	2019р від 2018р.	2020р від 2019р.
1.Коефіцієнт покриття	2,8	3,6	3,4	3,07	3,6	0,8	0,2	-0,33	0,53
2.Коефіцієнт поточної ліквідності	1,5	2,5	2,19	1,06	2,11	1	-0,31	-1,13	1,05
3.Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,66	1,4	1,19	0,3	1,4	0,74	-0,21	-0,89	1,1
4.Чистий оборотний капітал	5733	6355,7	6498,8	5259,9	4980	622,7	143,1	-1238,9	-279,9

Коефіцієнт покриття характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільше легко реалізованої частини активів – оборотних коштів. Цей коефіцієнт дає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. В нашому випадку коефіцієнт покриття в 2015 році становить 3,6 (збільшився на 0,53 в порівнянні з 2014 роком). Це свідчить про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,6. В нашому випадку коефіцієнт поточної ліквідності за 2020 рік складає 2,11, що свідчить про високу можливість підприємства погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,2. В нашому випадку значення даного коефіцієнта складає 1,4.

Чистий оборотний капітал необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, оскільки перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності.

Оптимальна сума чистого оборотного капіталу залежить від особливостей діяльності компанії, зокрема від її масштабів, обсягів реалізації, швидкості оборотності матеріальних запасів і дебіторської заборгованості. Недолік оборотного капіталу свідчить про нездатність підприємства вчасно погасити короткострокові зобов'язання.

Значне перевищення чистого оборотного капіталу над оптимальною потребою свідчить про нераціональне використання ресурсів підприємства.

Важливе аналітичне значення має розгляд темпів росту власного оборотного капіталу підприємства на фоні темпів інфляції.

В нашому випадку чистий оборотний капітал складає 4980 тис.грн., це свідчить про високу здатність досліджуваного підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання, а також те, що підприємство має достатньо резервів для розширення своєї діяльності.

2.2. Інформаційно-облікове забезпечення внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання

Інформація є суттєвою, якщо її пропускання або неправильне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів. Суттєвість залежить від величини суми статті або значущості помилки, допущеної за певних обставин у зв'язку з пропуском чи неправильним відображенням. Таким чином, суттєвість скоріше виступає певним критерієм відсікання, а не основною якісною характеристикою, яка має бути притаманна інформації, щоб вона стала корисною [20, с.47].

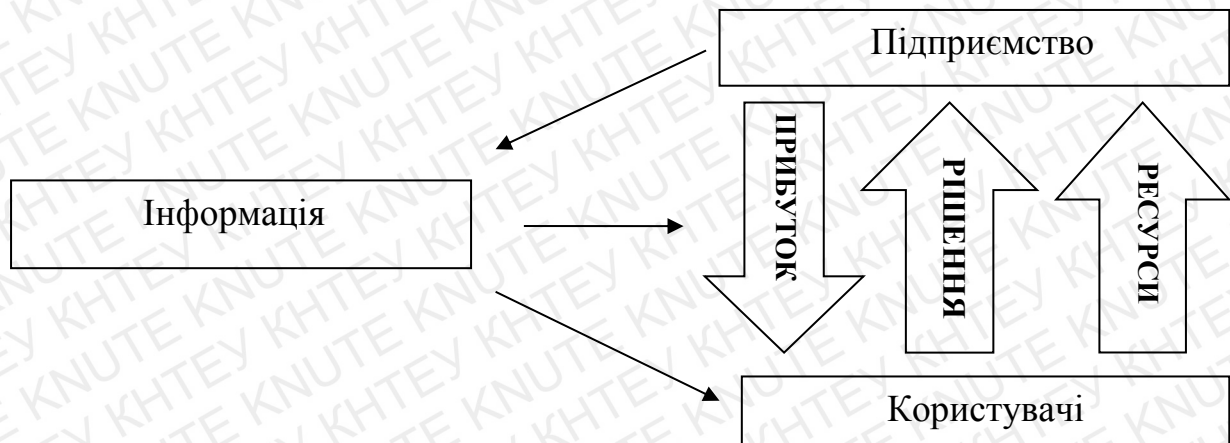

Рис 2.4. Концепція суттєвості в аудиті[20, с.47]

Оцінка суттєвості є предметом професійного судження аудитора. Саме тому стандарти не містять конкретної методики оцінки суттєвості. Кожна аудиторська фірма повинна мати власні внутрішні стандарти (методику), за

допомогою яких проводиться оцінка суттєвості під час здійснення аудиторської перевірки. Оцінка суттєвості проводиться на всіх етапах здійснення процесу аудиту, починаючи з етапу укладання договору і завершуючи етапом проведення заключних процедур - формування аудиторської думки [17, с.102].

Прикладами якісних викривлень є недостатній чи невідповідний опис облікової політики, коли є ймовірність того, що користувач фінансових звітів буде введений в оману таким описом, а також ненадання інформації про порушення нормативних вимог, коли є ймовірність того, що наступне застосування нормативних обмежень суттєво знизить операційні можливості. На рівень суттєвості інформації щодо ефективності діяльності суб'єктів підприємництва впливають наступні чинники:

- організаційно-правова форма підприємства;
- внутрішня побудова підприємства;
- виробнича та організаційна система;
- методи управління підприємством;
- тип ринкової структури в якій функціонує підприємство [45, с.71];

Від встановленого рівня суттєвості залежать характер, термін і обсяг аудиторських процедур. Суттєвість не є абсолютною величиною, тому не потрібно встановлювати кількісний критерій суттєвості, хоча на практиці аудитор визначає рівень суттєвості саме за допомогою чисел.

Єдиної методики встановлення рівня суттєвості, тим більше кількісного його розрахунку, не існує. При встановленні рівня суттєвості слід розглянути чинники, які впливають на судження аудитора про суттєвість, кількісну базу та якісні чинники. Для аудиту ефективності можна запропонувати наступний алгоритм прийняття рішень щодо суттєвості викривлень яких зображено на рисунку 2.5.

Можна виділити три рівні помилок і пропусків в звітності, що використовується під час аудиторської перевірки ефективності діяльності суб'єкта господарювання: перший - це помилки і пропуски, які були за своїм змістом незначні і які не можуть впливати на рішення користувачів цієї

інформації, другий – це матеріальні помилки і пропуски, які впливають на рішення користувача, але звітність реально відображає дійсність і є корисною; третій – це матеріальні помилки і пропуски, які ставлять під сумнів достовірність всієї звітності, внаслідок чого можуть бути прийняті хибні рішення. Якщо аудитор вирішить встановити третій рівень помилок і пропусків в звітності, то в своєму висновку аудитор дає незадовільну оцінку стану бухгалтерського обліку та звітності (рис. 2.5).

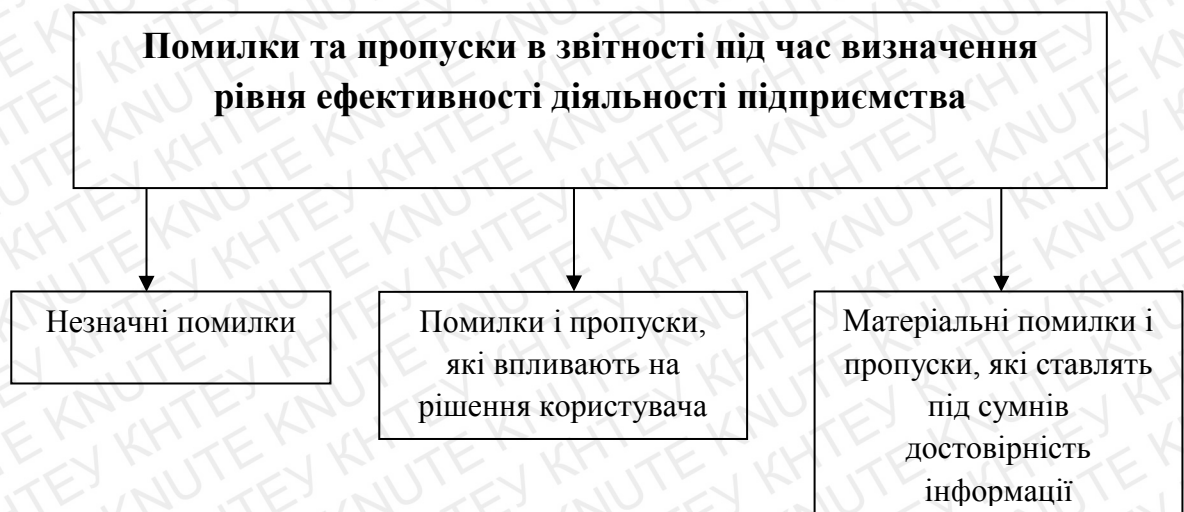

Рис 2.5. Види помилок та пропусків в звітності під час визначення рівня ефективності діяльності підприємства

В договорі на проведення аудиту (надання аудиторських послуг) обов'язково необхідно оговорювати суттєвість та її поріг для уникнення можливих непорозумінь із клієнтом. Суб'єктами визначення суттєвості облікової інформації є власник або уповноважений ним орган чи особа, який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів.

Між суттєвістю і аудиторським ризиком існує зворотній зв'язок, тобто, чим вище застосований рівень суттєвості, тим нижче аудиторський ризик, тобто дана інформація є настільки суттєвою, що повинна бути перевірена більш ретельно і повністю, що зменшує ризик надання аудитором необ'єктивного

висновку та навпаки — якщо аудитор знижує рівень суттєвості, то аудиторський ризик зростає.

Рис. 2.7 Алгоритм прийняття рішень щодо визначення рівня суттєвості під час проведення аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання

Теорія рекомендує оцінювати рівень суттєвості у такій послідовності:

- 1) вибір базових показників;
- 2) встановлення рівнів суттєвості для вибраних базових показників;

Суттєвість як граничний розмір відхилення можна виразити у вигляді абсолютного (установлення граничного розміру помилки у грошовому вимірі) та

відносного (відповідно до обраної бази) значення. Так для базових показників рекомендується визначати єдиний рівень суттєвості для всіх базових показників як середнє арифметичне відбору (2.2).

$$CA = \frac{P}{K} \quad (2.2)$$

де СА – середнє арифметичне значення розміру суттєвості показників;

Р - загальний розмір суттєвості всіх показників;

К – кількість показників.

Отримане значення слід порівняти з усіма наведеними рівнями суттєвості і відхилити ті з них, які більше, ніж на 20% відрізняються від нього. З цих показників знову розраховується середнє арифметичне.

Переважаючий рівень суттєвості в Україні встановлюють в межах 5-10%. Можна припустити, що дане судження в певних випадках буде некоректним, тобто якщо на рівні 6% буде встановлена суттєвість, то помилка розміром 5,99% буде визначатися як несуттєва, а 6,01 суттєва. Якщо встановити рівень суттєвості у розмірі 4-6%, то до 4% помилки будуть несуттєвими, від 6% - суттєвими, а в межах цих 4-6% визначається професійним судженням аудитора. Даний підхід можна рекомендувати застосовувати для ефективності діяльності підприємства.

За даними досліджуваного підприємства даний розрахунок матиме відображення в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Визначення розміру суттєвості за показниками ПрАТ “Київстар”

Показник	Сума тис. грн.	Рівень суттєвості %	Розмір суттєвості тис. грн.
Валюта балансу	6907,8	2	1381,56
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	23131,1	2	4626,22
Прибуток до оподаткування	1175,5	5	587,75
Власний капітал	5023,1	3	1506,93
Загальні витрати	22791,8	2	4558,36
Разом	-	-	12660,82

За результатами показників таблиці середньоарифметичне значення розміру суттєвості становитиме 2532,1 тис. грн. Отриману величину використовуватимемо як кількісний показник в якості рівня суттєвості.

Якщо проводити оцінку показника, то суттєвість залежатиме від таких факторів, як: оцінки показника або його відносного розміру; характеру показника і конкретних обставин його виникнення, рівень ризику по кожній статті, витрати часу і коштів на перевірку тощо.

Під рівнем суттєвості вефективності діяльності підприємства можна розуміти граничне значення помилки, викривлення в фінансових звітах або взагалі невідображення значень тих показників, що використовуються при обчисленні коефіцієнтів, на основі яких формується думка аудитора про рівень ефективності господарської діяльності підприємства.

Отже, під час проведення аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання суттєвою вважається інформація пропуск або викривлення якої, не дасть змогу аудиторі висловити думку щодо ефективності організаційної системи управління підприємством та ефективності ведення господарської діяльності підприємства.

Висновки до розділу 2

В даному розділі надана організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Київстар» за 2016-2020рр., розкрити характеристика повноважень та обов'язків органів корпоративного управління ПрАТ «Київстар».

В роботі запропоновано створити службу внутрішнього аудиту, розкрита модель організації даної служби. Проаналізувавши динаміку основних балансових показників ПрАТ «Київстар» було встановлено, що валюта балансу ПрАТ «Київстар» з кожним роком зростала. За аналізований період активи збільшились із 17 618 тис.грн (в 2016р.) до 27013 тис.грн (в 2020р). Стрімке зростання сукупних активів відбулось за рахунок збільшення залишкової вартості нематеріальних активів та основних засобів. Загалом, в структурі

активів, дані статті балансу займають найбільшу питому вагу. Тобто підприємство є фондомістким, та має здійснювати щорічну переоцінку необоротних активів на знецінення.

Оцінюючи структуру капіталу, необхідно відзначити, що підприємство є фінансово стійким адже фінансується на половину за рахунок власного капіталу. Підприємство майже не отримує банківські позики, разом з тим в зобов'язаннях значну питому вагу займає кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками.

Нерозподілений прибуток підприємства в 2020 році має найменше значення за останні п'ять років. Це пояснюється тим, що підприємство використовувало кошти на інвестиційні цілі. Відповідно, значна частина чистого прибутку підприємства була потрачена на інвестиції та іновації.

Виходячи з розрахунку показників рентабельності ПрАТ «Київстар» можна зробити висновок про те, що рівень рентабельності в 2020 збільшився в порівнянні з 2019. Це свідчить про достатній рівень прибутковості та адекватне співвідношення прибутку з понесеними витратами підприємства.

За результатами дослідження встановлено, що всі коефіцієнти стану фінансової стійкості підприємства збільшилися в своєму значенні та мають оптимальне значення в межах норм, тому можна зробити висновок про те, що фінансовий стан ПрАТ «Київстар» є стійким.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Особливості організації аудиторської перевірки

Розкриємо організацію та методику внутрішнього аудиту економічного потенціалу ПрАТ «Київстар» за 2020 р.

Основними формами фінансової звітності є баланс і звіт про фінансові результати, а інші форми по суті є аналітичними розшифровками або доповненнями до перших двох. Разом з тим основне змістове навантаження із складу звітних форм для характеристики майнового та фінансового стану підприємства несе бухгалтерський баланс, оскільки будь-яка форма фінансової звітності може бути зведена до бухгалтерського балансу. Мету та процедури контролю (аудиту) ефективності наведено в додатку В.

Розкриємо етапи перевірки в загальному плані аудиту ефективності.

Таблиця 3.1

План аудиту ефективності ПрАТ «Київстар»

Види робіт	Період проведення	Виконавець	Примітки
1. Загальне ознайомлення з підприємством та організацією бухгалтерського обліку	01.03.19-05.03.19	Радчук Ю.В., Лукомський В.О.	-
2. Аудит дотримання принципів складання звітності	06.03.19-12.03.19	Радчук Ю.В., Лукомський В.О.	-
3. Аудит стану аналітичного та синтетичного обліку	13.03.19-17.03.19	Радчук Ю.В., Лукомський В.О.	-
4. Аудит фінансового стану підприємства	18.03.19-22.03.19	Радчук Ю.В., Лукомський В.О.	-
5. Узагальнення результатів аудиту	23.03.19-25.03.19	Радчук Ю.В., Лукомський В.О.	-

Перед тим як застосовувати процедури по суті з оцінки економічного потенціалу ПрАТ «Київстар», аудиторська компанія має оцінити ефективність функціонування системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві. Для цього аудитор проводить тестування діючої системи

внутрішнього контролю на підприємстві аби перевірити її ефективність та здатність в короткий термін виявити та виправити можливі помилки. Проведене тестування системи внутрішнього контролю на ПрАТ «Київстар» наведене в Додатку 3.

За результатами проведеного тестування, було встановлено, що існуюча система внутрішнього контролю підпорядковується керівнику та Наглядовій раді ПАТ «Укртелеком». На підприємстві внутрішній контроль здійснюють члени Ревізійної комісії, а також керівники структурних підрозділів товариства на чолі з керівником установи та головним бухгалтером.

Анкетування середовища внутрішнього контролю на ПрАТ “Київстар” зображено в Додатку 3. Так, за результатами проведеного анкетування на ПАТ «Укртелеком», було встановлено, що більшість відповідей на запитання анкети – «Так», на основі чого аудитор може припустити, що ризик контролю на підприємстві є мінімальним.

Аудитор, розглянувши стан внутрішнього контролю Товариства, вважає за необхідне зазначити наступне:

- система внутрішнього контролю ПрАТ “Київстар” спрямована на упередження, виявлення і виправлення суттєвих помилок, забезпечення захисту і збереження активів, повноти і точності облікової документації та включає адміністративний та бухгалтерський контроль;
- адміністративний контроль передбачає розподіл повноважень між працівниками підприємства таким чином, щоб жоден працівник підприємства не мав змоги зосередити у своїх руках усі необхідні для повної операції повноваження;
- бухгалтерський контроль забезпечує збереження активів підприємства, достовірність звітності та включає попередній, первинний (поточний) і наступний контроль.

Відсутність взаємозамінності може привести до того, що деякі об’єкти обліку можуть залишитись без контролю в умовах, коли відсутні відповідні працівники системи внутрішнього контролю та аудиту.

За результатами виконаних процедур перевірки стану корпоративного управління аудиторською компанією зроблено висновок, що система корпоративного управління в цілому відповідає вимогам Закону України "Про акціонерні товариства". Система внутрішнього контролю на підприємстві діє на достатньому рівні.

До негативних моментів, можна віднести відсутність окремого структурного підрозділу (служби внутрішнього аудиту), який би централізовано здійснював первинний, поточний та наступний внутрішній контроль на ПАТ «Укртелеком».

Анкета з оцінки організації бухгалтерського обліку на ПрАТ «Київстар» наведено в дод. К.

За результатами проведеного тестування, аудитором було встановлено, що організація системи бухгалтерського обліку та виконання нею своїх прямих обов'язків та робочих функцій здійснюється на достатньо високому рівні. Заслуговує на увагу той факт, що за досліджуваний період відбулась зміна головного бухгалтера підприємства.

Бухгалтерський облік здійснюється Товариством з використанням бухгалтерської комп'ютерної програми "1С: Підприємство 8.2". Компанія веде бухгалтерський облік відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку П(С)БО. Але, в ході тестування, аудитор виявив певні недоліки, а саме – підвищення кваліфікації робітників бухгалтерії на ПрАТ «Київстар» здійснюється досить рідко. Це може вплинути на якість виконання ними своїх обов'язків. Тому рекомендовано проводити підвищення кваліфікації дещо частіше. Ці факти впливають на систему бухгалтерського обліку на підприємстві, але не є дуже суттєвими.

За результатами проведеного анкетування на ПрАТ «Київстар», було встановлено, що система бухгалтерського обліку на підприємстві є дієвою та ефективною, спостерігається низька плинність кадрів облікового персоналу, їх висока кваліфікація, розроблено та застосовується робочий план рахунків та графік документообороту.

За результатами проведеної оцінки аудиторського ризику (Додаок Л) було встановлено, що в цілому на ПрАТ “Київстар” сприятливе середовище для проведення аудиту, однак факторами, що можуть вплинути на ризик аудитора щодо невірної твердження є:

- збільшення кредитних ставок, що негативно вплинули на бізнес клієнта;
- відсутність служби внутрішнього аудиту.

Таблиця 3.2

ТОВ Аудиторська фірма “ПрайсвотерхаусКуперс”
 ПрАТ «Київстар»
 Період, що перевіряється 01.01.20-31.12.20
 Період проведення аудиту 01.03.21-25.03.21

Оцінка фінансового та майнового потенціалу ПрАТ “Київстар” за допомогою загально прийнятих коефіцієнтів

Показники	Значення
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,67
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,26
Коефіцієнт вибуття	0,08
Фондовіддача	1,9
Коефіцієнт покриття	0,98
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,15
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,007
Коефіцієнт автономії	0,73
Коефіцієнт фінансування	1,3
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	-0,02
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,03
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	84,9
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	30,8

За результатами проведеного фінансового аналізу видно, що майновий стан на підприємстві на задовільному рівні, оскільки показники зносу основних засобів досить високі, що є негативною ознакою. Одночасно можна констатувати помірний рівень оновлення основних засобів, позитивно оцінюється перевищення величини коефіцієнта оновлення основних засобів над коефіцієнтом вибуття, який в динаміці показував позитивну тенденцію до

сталості. Позитивна тенденція спостерігається по показнику фондівдачі, адже з кожним роком підприємство надає більше послуг в грошовому еквіваленті, що припадають на одиницю основних виробничих фондів

Показники ліквідності в 2020 році є високими, в 2020 р. значно зросли грошові кошти та їх еквіваленти, що є позитивним та свідчить про покращення ліквідності діяльності підприємства. Пропонуємо оцінку ефективності за допомогою методу ранжування фінансових показників та коефіцієнтів.

Реалізація даного алгоритму забезпечується відповідно до таких припущень (результуючі дані першого та другого етапів).

Визначено напрями дослідження: майновий стан A ; ліквідність та платоспроможність L ; рентабельність R ; власний капітал E .

Сформуємо сукупність цільових показників, які наведено у додатку Е.

Визначимо інтервали для ранжування розрахункових значень кожного із цільових показників. При цьому основою для обґрунтування встановлення тих чи інших меж інтервалів слугував досвід попередніх комплексних досліджень, нормативно-правові вимоги, індикативні показники, розроблені вітчизняними та зарубіжними практиками та науковцями тощо.

За базу порівняння беремо фінансовий стан підприємства з початку його створення. Визначення рангу кожного інтервалу – порядок рангу того чи іншого інтервалу враховуємо ринкове положення об'єкта дослідження – ПрАТ «Київстар», його цільове значення, а також його специфіку фінансово-господарської діяльності у коротко- та довгостроковому періодах, що відображено в таблиці 3.3

**Визначення рангу інтервалів для показників фінансового стану
ПрАТ “Київстар” станом на 01.01.2020**

Рівень інтервалу	Ранг цільового показника	Інтервали сукупного рангу підприємства
Незадовільний	-3	[-30; -6]
Нормальний	0	[-5; 5]
Достатній	1	[6; 19]
Високий	3	[20; 30]

Визначаємо формою надання кінцевої інформації:

- порядок рангу кожного показника чи коефіцієнта;
- розрахунок сукупного рангу підприємства – сукупний ранг визначаємо як суму рангів окремих елементів сукупності цільових показників (відповідно, максимальне значення сукупного рангу становить 30 – добуток кількості цільових показників та максимального рангу), а також приведений ранг підприємства – об’єкта дослідження шляхом його приведення до інтервалу [-3; 3], приймаючи рівнозначними кожен із напрямів дослідження (окремі коефіцієнти в межах напрямів дослідження мають однакову вагу).

Абсолютне значення приведенного рангу підприємства, об’єкта дослідження розраховуємо за формулою:

$$Z = \alpha_A \sum_{i=1}^n \beta_i^F A_i + \alpha_L \sum_{i=1}^n \beta_i^L L_i + \alpha_R \sum_{i=1}^n \beta_i^R R_i + \alpha_Q \sum_{i=1}^n \beta_i^Q Q \quad (2.1)$$

де α_1 – коефіцієнти ваги напрямів дослідження;

β_{ij} – коефіцієнти ваги цільових показників за окремими напрямами.

Зважаючи на викладені вище припущення про рівнозначність напрямів дослідження та цільових показників, формула (3.1) матиме такий вигляд:

$$Z = \frac{1}{4} \sum_{i=1}^3 A_i + \frac{1}{4} \sum_{i=1}^3 \frac{L_i}{3} + \frac{1}{4} \sum_{i=1}^2 \frac{R_i}{2} + \frac{1}{4} \sum_{i=1}^2 \frac{Q_i}{2} \quad (2.2)$$

$$Z = \frac{1}{4} \cdot \frac{3+0+1}{3} + \frac{1}{4} \cdot \frac{-3+1+3}{3} + \frac{1}{4} \cdot \frac{-3-3}{2} + \frac{1}{4} \cdot \frac{1-3}{2} = -0,584$$

Приведений ранг ПрАТ “Київстар” становитиме – 0,584, що вміщується у проміжок від – 3 до 0.

Отже, фінансово-економічний потенціал підприємства, що досліджується, може бути ідентифікований як такий, що нижчий від нормального, але наближений до достатнього рівня відповідно до визначених на початку комплексного фінансового аналізу критеріїв. Крім того, за даними аналізу можна визначити, що основним напрямом подальшого розвитку економічного потенціалу підприємства, як видно із таблиці 2.11, має стати поліпшення рентабельності підприємства ПАТ «Укртелеком». Негативний вплив на ранг підприємства максимальний «–6», а також окремих цільових показників –

3.2. Методика внутрішнього аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання та напрямки її удосконалення

В теперішній час Україна взяла курс на застосування міжнародних стандартів, що вимагає істотних змін у сфері контролю (аудиту) через адаптацію чинного законодавства з аудиторської діяльності. Під час проведення аудиту економічного потенціалу аудиту не варто забувати про те, що навіть істотні помилки він може не виявити.

Головним запропонованим нововведенням є механізм комплексної оцінки економічного потенціалу з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища на основі проектування матриці перспектив економічного потенціалу.

Для комплексного відображення результатів оцінок економічного потенціалу та зовнішнього середовища підприємства нами запропоновано матрицю перспектив економічного потенціалу, яка поділяється на шістнадцять квадратів та чотири зони (рис. 3.5).

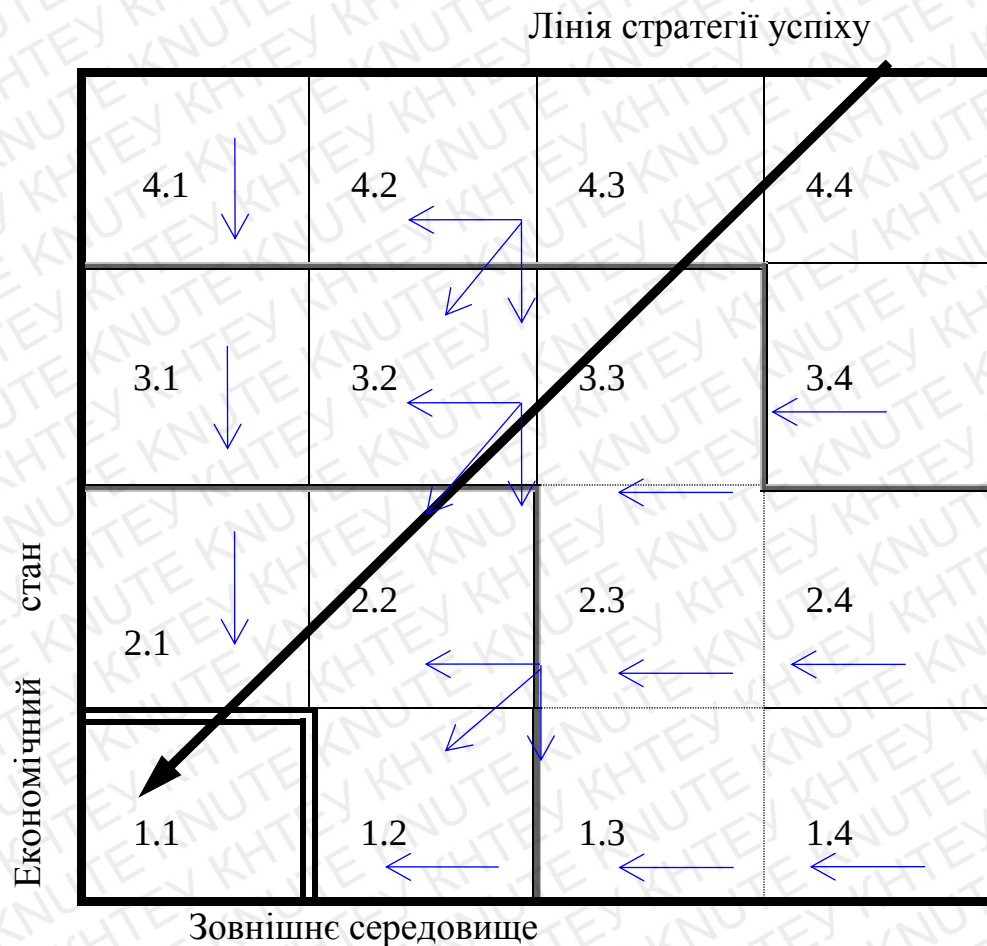

Рис. 3.1. Матриця перспектив економічного потенціалу*

*розроблено автором на базі [35]

Позиція безумовного успіху: підприємства з прогнозованим стійким економічним станом та сприятливим зовнішнім оточенням (квадрат 1.1).

Позиція рівноваги: підприємства із стійким економічним станом, зовнішнє оточення яких не перешкоджає економічній діяльності (квадрат 1.2); підприємства, що мають відхилення від норми за окремими показниками та сприятливе чи нейтральне зовнішнє оточення (квадрати 2.1, 2.2).

Критичний стан: підприємства з прогнозованим стійким економічним станом і підприємства, що мають відхилення від норми за окремими показниками, зовнішнє оточення яких перешкоджає або негативно впливає на перспективний економічний потенціал (квадрати 1.3, 2.3, 1.4, 2.4); підприємства, прогнозований економічний стан яких відноситься до категорії “підвищеного ризику”, але зовнішнє оточення сприятливо чи нейтрально

впливає на нього (квадрати 3.1, 3.2); підприємства з прогнозованим напруженим економічним станом та несприятливим зовнішнім оточенням (квадрат 3.3).

Кризисна зона: підприємства з прогнозованим напруженим економічним станом та несприятливим зовнішнім оточенням (квадрат 3.4); підприємства із прогнозованим незадовільним економічним станом та сприятливим чи нейтральним зовнішнім оточенням (квадрат 4.1, 4.2). Підприємства із прогнозованим незадовільним економічним станом та несприятливим зовнішнім оточенням, що не мають перспектив подальшої стабілізації (квадрати 4.3, 4.4).

Застосування матриці перспектив економічного потенціалу дозволяє спрогнозувати “критичний шлях” на перспективу і виявити поріг можливостей підприємства. Для кожного квадрату в матриці визначено стратегічні (позначені стрілкою) й тактичні рішення, завдяки яким можна поліпшити економічний стан підприємства.

Повний аналіз економічного потенціалу ПрАТ «Київстар», як і будь-якої іншої установи неможливий без прогнозування, або виявлення економічного потенціалу. Використовуючи прогнозні значення показників, ці моделі дозволять аудитору надійно встановити перспективний економічний потенціал підприємства. Шляхом експериментальних досліджень, використовуючи методи кореляційно-регресійного аналізу залежності валового прибутку від виручки реалізації продукції та програмний пакет Microsoft Excel, для підприємства ПрАТ «Київстар», отримана діаграма тренду наведена на рис. 3.5.

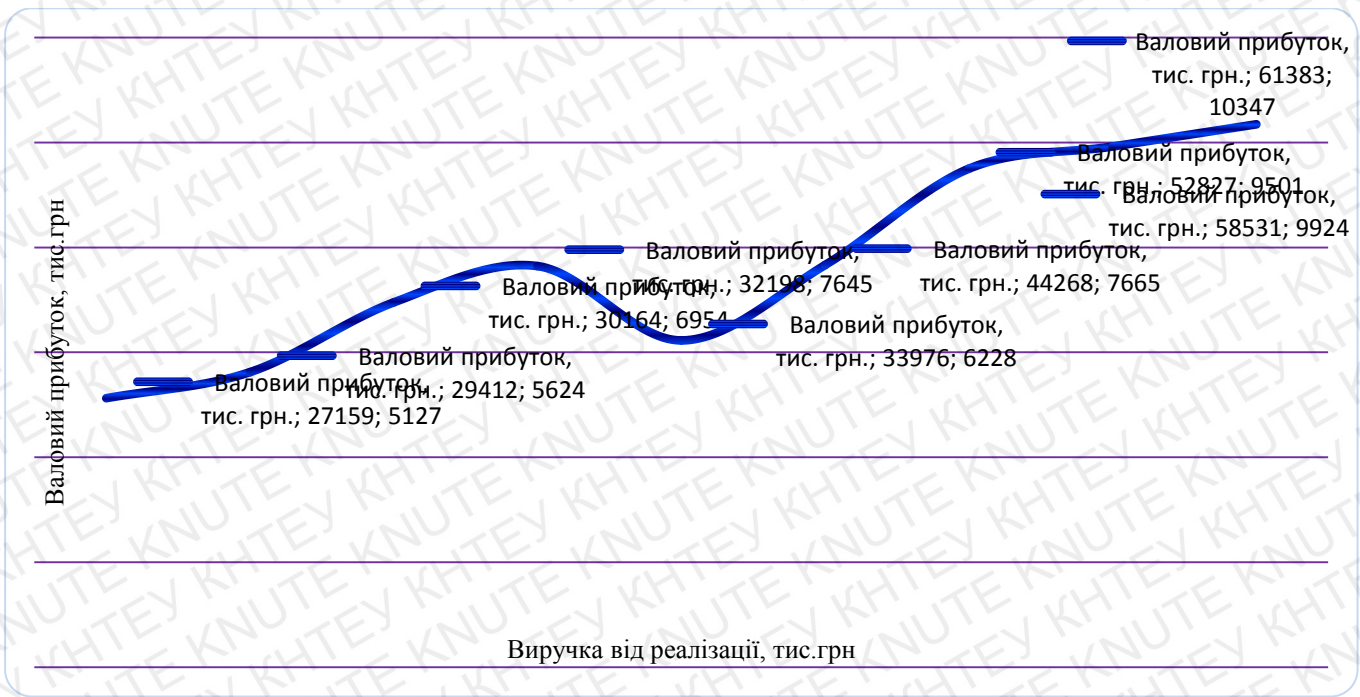

Рис. 3.5. Трендовий аналіз динаміки валового прибутку
ПрАТ «Київстар» за 2016 – 2020 рр.

Складемо прогноз економічного росту підприємства на найближчі три роки – 2019-2021 рр. На основі даних отриманих за результатами дослідження в другому розділі по фактичним даним Звітів про фінансові результати за 2014-2018 рр. спостерігається певне зростання показників виручки від реалізації продукції та сукупного прибутку. Розрахуємо прогнозні показники і занесемо їх до табл. 3.12. Для наочності на рис.3.7 наведена діаграма динаміки фактичного та прогнозованого валового прибутку ПрАТ “Київстар” за 2016-2022 рр.

Таблиця 3.2

Прогнозні показники ПрАТ «Київстар», тис.грн

Рік	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	1707	1707	1906	2224	2500	2587	2590	2597	2600
Сукупний прибуток, тис. грн.	6168	6178	6802	8961	1036	1135	1156	1160	1165

Прогнозні значення виручки від реалізації продукції описуються формулою (3.3): $X = 20863 + 2852 \times t$ (3.3)

де 20863 тис.грн. – середнє значення виручки за 2016-2022 рр.,
2852 тис.грн. – середньорічний приріст обсягів виручки,
 t – умовний показник років.

$$X_{2022} = 20863 + 2852 \times 7 = 25590 \text{ тис.грн.}$$

$$X_{2023} = 20863 + 2852 \times 9 = 25970 \text{ тис.грн.}$$

$$X_{2024} = 20863 + 2852 \times 10 = 26000 \text{ тис.грн.}$$

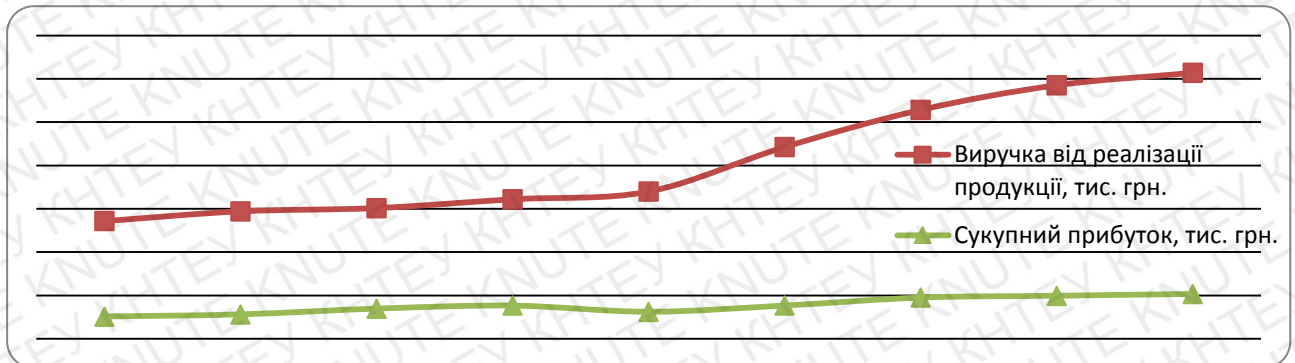

Рис. 3.6. Динаміка фактичного та прогнозованого сукупного прибутку ПрАТ «Київстар» за 2016-2024 рр.

Прогнозні значення валового прибутку описуються формулою (3.4):

$$Y = 6540 + 423 \times t \quad (3.4)$$

де 6540 тис.грн. – середній валовий прибуток за 2007-2011 рр.,
423 тис.грн. – середньорічний приріст валового прибутку,
 t – умовний показник років.

$$Y_{2022} = 6540 + 423 \times 7 = 11560 \text{ тис.грн.}$$

$$Y_{2023} = 6540 + 423 \times 8 = 11600 \text{ тис.грн.}$$

$$Y_{2024} = 6540 + 423 \times 9 = 11650 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином, приходимо до висновку, що на найближчу перспективу 2022-2024 рр. у ПрАТ «Київстар» очікується позитивна тенденція економічного зростання, як обсягів реалізації послуг, так і отримання прибутків від основної діяльності.

За результатами досліджень, результат аудиторської перевірки ефективності функціонування ПрАТ “Київстар” узагальнено в аудиторському звіті (дод.Н).

В ході аудиторської перевірки було виявлено наступне:

- недосконало організований бухгалтерський облік на підприємстві, відсутність розробленого графіку документообігу та робочого плану рахунків;
- відсутність процедур попередження і виявлення несанкціонованих операцій, помилок у документах;
- за результатами оцінки ефективності використання запасів встановлено, що відсутній належний контроль за станом використання, збереження, списання та переміщення запасів;

- відсутність належного контролю за станом основних засобів;

З метою поліпшення ситуації рекомендується:

- вжити заходів щодо посилення контролю за станом основних засобів та забезпечити їх оновлення (посилити контроль за рівнем зношуваності основних засобів підприємства, так як на досліджуваному підприємстві серед основних засобів в основному будівлі, то необхідно провести оцінку їх стану);
- провести аналіз наявної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом з розробленням графіку погашення заборгованості, який би враховував терміни достатні для здійснення розрахунків з бюджетом, з метою уникнення нарахування штрафних санкцій;
- провести детальний аналіз системи бухгалтерського обліку на підприємстві. Розробити графік документообігу та робочий план рахунків (розробка даних документів дасть змогу значно зменшити ризик контролю а також, прискорити рух документів на підприємстві та полегшити роботу бухгалтера);
- посилити контроль за станом використання, збереження, списання та переміщення майна(для попередження здійснення крадіжок на підприємстві);
- ввести на підприємстві штатну посаду аналітика-контролера для виконання процедур виявлення помилок у документах та несанкціонованих

операцій(дасть змогу своєчасно виявляти помилки допущені касирами або працівниками бухгалтерської служби, тим самим уникати можливість здійснення фінансових махінацій з їх боку).

Висновки до розділу 3

В ході виконання даної частини дослідження було встановлено, що видами тверджень, що мають бути перевірені у ході аудиту ефективності діяльності підприємства є: наявність, існування, права та зобов'язання, повнота, точність, оцінка вартості, відсічення. Також ми розглянули і типи тверджень. Підсумком даного етапу, було встановлення тверджень управлінського персоналу, що стосуються аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання.

Дослідивши МСА, ми встановили, що для підтвердження кожного твердження необхідно отримати достатньо аудиторських доказів. Аудиторські докази – це інформація, що використовується під час формулювання висновків, на яких ґрунтується аудиторська думка. До аудиторських доказів належить інформація, що міститься в облікових записах, які є основою для фінансової звітності, та інша інформація. Аудиторські докази необхідні для обґрунтування аудиторської думки та звіту.

Згідно МСА, за своїм характером докази є сукупним і отримуються в основному за допомогою аудиторських процедур, які виконуються в процесі аудиту. Для отримання аудиторських доказів аудитор використовує такі процедури: перевірку; спостереження; запит і підтвердження; обчислення; аналітичні процедури. Ми навели необхідні процедури для підтвердження тверджень стосовно аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання.

Сучасний розвиток аудиту передбачає використання відповідних інформаційних технологій. Тому ми уважно дослідили це питання. Так, було встановлено що за призначенням інформаційні технології в аудиті можна розподілити на забезпечувальні та функціональні.

Функціональні (прикладні) інформаційні технології в аудиті становлять сукупність технічних та програмних засобів, призначених для вирішення завдань аудиту ефективності діяльності підприємства. Забезпечувальні інформаційні технології є основним інструментом аудиторів на етапі переходу від традиційних ручних технологій до систем комплексної автоматизації.

Інформаційні системи комплексної автоматизації аудиторської діяльності необхідні для розв'язання основних задач аудиту ефективності діяльності та інші види аудиторських перевірок. Розглянемо характеристики різних програм, які претендують називатися системами комплексної автоматизації аудиту.

Як показало дослідження, у своїй роботі аудитор використовує декілька інформаційних технологій. Як правило, процедури по суті виконуються за допомогою програми MSExcel, а комплексна автоматизація аудиту виконуються за допомогою програми, яку має аудиторська компанія.

Також, було побудовано алгоритм одержання та обробки інформації у ході проведення аудиту ефективності діяльності, а в додатках наведено машинограми з програм, щодо введення вхідної інформації та одержання вихідної.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Аудит ефективності функціонування суб'єктів господарювання тим видом аудиту, що здійснюється з ініціативи керівника або власника підприємства, в незалежності від того чи це зовнішній чи внутрішній аудит. Нажаль, через необізнаність та смовпевненість керівників підприємств, аудит ефективності є досить рідким явищем в вітчизняному підприємництві.

В ході виконання роботи було розглянуто широке коло питань пов'язаних із особливостями функціонування підприємств, методиці оцінки рівня ефективності та проведенням аудиту.

Першочергово, ми встановили сутність ключових визначень даної теми та їх відмінності. Так, ми встановили, що означає аудит ефективності та його відмінності від інших видів аудиту. Розглянули загальну мету аудиту, а також конкретно мету аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання.

Тема дослідження розглядається багатьма науковцями. Теоретичні джерела, що були використані в роботі ми поділили на дві категорії – періодичні видання та спеціальна література. В періодичних виданнях, було розглянуто існуючі методики оцінки рівня ефективності діяльності підприємства, практика застосування відповідних методик. Аналіз спеціальної літератури показав, що конкретно проблемою процедур аудиту ефективності діяльності суб'єктів господарювання ніхто не займався, більшість робіт присвячено загальній методиці аудиту ефективності та аналізу фінансового стану.

Нормативна база, що регулює дане питання, хоча і виявилась значною, проте є недосконалою. По-перше, низка законів є застарілими; по-друге у низці нормативних актів вбачаються суперечності; по-третє, в законодавстві не закріплено методику проведення аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання.

Планування аудиту ефективності діяльності починається із встановлення суттєвості інформації, що буде використовуватись в ході аудиту. Спочатку ми розглянули сутність даного поняття. Далі встановили яким чином аудитор

обирає рівень суттєвості. Так, загальної методики встановлення рівня суттєвості немає, МСА лише надають рекомендації, яким слід користуватись при встановленні суттєвості. Розглянувши дані методики, ми встановили рівень суттєвості для аудиту ефективності функціонування ПрАТ “Київстар”.

Наступним етапом у плануванні аудиту є оцінка ризику. Ми детально розгляну, що означають ризики аудиту; Та встановили загальний аудиторський ризик шляхом тестування.

Після встановлення рівня ризику необхідно оцінити систему внутрішнього контролю ефективності діяльності підприємства. Спочатку, ми розглянули теоретичні аспекти внутрішнього контролю, встановили його значення, складові, структуру, функції, принципи та завдання, які він має вирішити в підприємстві. Далі було розглянуто структуру системи внутрішнього контролю ПрАТ “Київстар” та його організацію. На основі критеріїв оцінки системи внутрішнього контролю, ми оцінили систему внутрішнього контролю ПрАТ “Київстар” як надійну, але з наявністю певних недоліків, що створюють ризик внутрішнього контролю.

Заключним етапом планування є встановлення загальної стратегії та програми аудиту ефективності функціонування суб’єкта господарювання. Ми дослідили відповідні Міжнародні стандарти, що регулюють дане питання та встановили вимоги, яким має відповідати стратегія та програма, а також розглянули перелік питань, що є важливими при виборі стратегії та програми аудиту ефективності функціонування суб’єкта господарювання.

Власне проведення аудиту ефективності діяльності підприємства починається із встановлення тверджень управлінського персоналу, що мають бути перевірені під час аудиту. Ми розглянули сутність тверджень, їх види. Також було наведено конкретний перелік тверджень управлінського персоналу стосовно аудиту ефективності функціонування суб’єкта господарювання.

Для підтвердження кожного твердження аудитор має зібрати достатню кількість доказів. Ми розглянули значення аудиторських доказів, їх види та якісні характеристики, яким вони мають відповідати. Аудитор отримує докази

шляхом проведення певних процедур. Всього в аудиті виділять п'ять видів процедур: перевірку, спостереження, запит і підтвердження, обчислення, аналітичні процедури. Ми детально зупинились на кожній процедурі та розглянули її сутність та особливості застосування. Підсумком стало встановлення конкретних процедур, для отримання достатніх доказів тверджень управлінського персоналу щодо рівня ефективності функціонування суб'єкта господарювання.

Зважаючи на те, що сучасний розвиток аудиту передбачає використання відповідних інформаційних технологій, ми детально розглянули це питання. Було встановлено, що за призначенням інформаційні технології в аудиті можна розподілити на забезпечувальні та функціональні. Функціональні (прикладні) інформаційні технології в аудиті становлять сукупність технічних та програмних засобів, призначених для вирішення завдань аудиту фінансової звітності. Забезпечувальні інформаційні технології є основним інструментом аудиторів на етапі переходу від традиційних ручних технологій до систем комплексної автоматизації. У роботі ми охарактеризували постановку завдання, визначили зміст вхідної інформації, визначали зміст і порядок виведення результативної інформації.

Завершальним етапом проведення аудиту ефективності функціонування суб'єкта господарювання є формулювання думки та надання звіту щодо рівня ефективності діяльності підприємства. Загалом, ми встановили, що аудитор повинен скласти аудиторський звіт в довільній формі і має виключати можливість двоякого трактування та нечіткості і містити тільки ту інформацію, яка отримана з компетентних джерел, є об'єктивною та забезпечена надійними та достовірними фактами аудиторського дослідження. Інформація аудиторського звіту має бути зрозумілою та конструктивною, речення - короткими та чіткими. Кожне слово повинно бути точним і недвозначним. В додатках ми навели аудиторський висновок, щодо рівня ефективності діяльності підприємства ПрАТ "Київстар".

Проведене нами дослідження виявило певні недоліки організаційного характеру на різних етапах господарювання, які призвели до виникнення ризиків втрат фінансових та матеріальних ресурсів та відповідно свідчать про необхідність посилення контролю та управлінського реагування.

Наше дослідження виявило певні недоліки системи внутрішнього контролю, які можуть вплинути на фінансовий стан. По-перше, кожному підприємству необхідно затвердити власний перелік коефіцієнтів для оцінки фінансового стану (зважаючи специфіку роботи, орієнтацію на зовнішні чи внутрішні ринки, кількість відділень, клієнтів тощо). По-друге, визначити перелік операцій, які потенційно впливають на фінансовий стан (зменшення готівкових коштів, власного капіталу, зростання зобов'язань, зменшення частки резервів тощо). При проведенні таких операцій, заздалегідь проводити оцінку їх впливу на фінансовий стан. По-третє, для крупних підприємств, що мають розгалужену мережу відділень, створити єдиний моніторинговий центр, що буде щоденно відслідковувати саме цю інформацію, та максимально швидко реагувати на будь які зміни, даючи інформацію для управлінського персоналу щодо вжиття заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аудит проектів: навч. посіб. ОВ Амеліна - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010
2. Аудит: методика і організація : навч. посібник / Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, Ю. І. Мізік, О. О. Конопліна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 319 с.
3. Аудит: підручник / наук. ред. І.І. Пилипенка; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. – 643 с.
4. Баранова А.О. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 246 с.
5. Белозерцев В. С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві / В. С. Белозерцев, О. С. Худякова // Економіка та держава. - 2019. - № 1. - С. 73-77.
6. Боцян Т.В. Облік і внутрішній контроль діяльності підприємств в умовах використання комп'ютерних технологій: управлінський аспект: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.14 / Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України / Т.В. Боцян – К., 2020. – 20 с.
7. Будник Л. Внутрішній контроль як засіб підвищення економічної безпеки бізнесу / Л. Будник, С.І. Саченко // Галицький економічний вісник / Тернопільський державний технічний університет ім. І. Пулюя, 2019. – № 4 (33). – С. 191–194.
8. Бурачек І.В., Свіцельська В.В. Моделі корпоративного контролю в акціонерних товариствах/І.В. Бурачек // Вісник ЖДТУ 2018, №1 (59). – С. 42-49
9. Васильківський Д. М. Процес аналізу та оцінки ризиків підприємств виробничого підкомплексу / Д. М. Васильківський // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2018. - № 2. - С. 37-46.
10. Гуцаленко У.О. Внутрішній аудит як складова системи ефективного управління підприємством / У.О. Гуцаленко, Г.В. Причепа. – Інноваційна економіка. – 2018. – №2. – С. 111-114.

11. Гуцаленко У.О. Комп'ютерний аудит в системі внутрішньогосподарського контролю / У.О. Гуцаленко // Інноваційна економіка. – 2017. - №3. – С. 138-143
12. Дорош Н. І. Методологічні аспекти оцінки аудитором внутрішнього контролю підприємства / Н. І. Дорош, М. О. Фесай // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. - 2018. - № 1-2. - С. 67-76.
13. Дьомкіна О. Аналіз методів оцінки ризиків при інвестиціях у розвиток персоналу підприємства / О. Дьомкіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2018. - Вип. 5. - С. 49-55.
14. Жадан М. І. Внутрішній аудит витрат на забезпечення якості продукції промислового підприємства / М. І. Жадан, Г. М. Кахадзе // Сталий розвиток економіки. - 2018. - № 1. - С. 68-74
15. Про акціонерні товариства: Закон України No 514-VI від 17.09.2008р. - зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>[Електронний ресурс].
16. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 11.06.2017 №996-14 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
18. Звіти Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2018–2020 роки. URL: <https://www.apu.net.ua/zvit-do-kmu> (дата звернення: 15.12.2020).
19. Зоріна О. А. Ідентифікація ризиків підприємства як об'єктів економічного аналізу / О. А. Зоріна // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. - 2018. - № 2. - С. 62-77.
20. Ігнатенко А.В. Механізми нейтралізації фінансових ризиків українських підприємств в умовах глобалізації / А.В. Ігнатенко // Актуальні проблеми економіки. — 2019. — No 5. —С. 136—144.

21. Каменська Т.О. Внутрішній аудит бізнес-процесів підприємства [Текст] / Т.О. Каменська // «Економічні науки». Серія «Облік і фінанси». – 2015. – Випуск 7 (25). Ч. 2. – С. 21 – 30.
22. Kopotiienko T. Management control in non-profit organizations / T. Kopotiienko, A. Tolmachova, N. Danylova // Norwegian Journal of development of the International Science. – 2021. – No 51. – P. 44-46.
23. Копотієнко Т.Ю. Економічна сутність та класифікація витрат як об'єкта внутрішнього аудиту / Т. Ю. Копотієнко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 23. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-23-2018>.
24. Комірна О.В., Катрич О.В. Контрольно-аналітичне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості підприємств // Науковий журнал «Бізнес Інформ». – 2017. - №1 – С.184-193.
25. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства : монографія / [Є.І. Мних, С.В. Бардаш, О.А. Шевчук та ін.] за ред. Мниха Є.В. – Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011.- 452 с.
26. Макаренко А. П. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства / А. П. Макаренко, М. В. Кутова // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 2. - С. 18-23.
27. Макаренко А. П. Розробка програми аудиту витрат на виробництво продукції з метою підвищення ефективності діяльності підприємства / А. П. Макаренко, Г. С. Хайло // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 1. - С. 68-75.
28. Макаренко А. П. Удосконалення методики аудиту виробничої собівартості продукції підприємства / А. П. Макаренко, А. А. Рянічева // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 2. - С. 12-19.
29. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2015 року. Частина 1 [Електронний ресурс]: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України; голова редкол. О.В. Гачківський, редкол.: Н.І. Гаєвська, В.В. Дабіжа та ін. / пер.

з англ. О.Л. Ольховікова, О.В. Селезньов. – К.: 2016. – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf. – Назва з екрана.

30. Муштай В. А. Обґрунтування маркетингових можливостей підприємства та аналіз ризиків його діяльності / В. А. Муштай // Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит. - 2013. - № 1. - С. 154-162.

31. Методика інтегральних оцінок інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23 лютого 1998 р. № 2. [Електронний ресурс, дата відвідання 16.12.2013р.]. - Доступний з <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>>.

32. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27 червня 1997 р. № 81. [Електронний ресурс, дата відвідання 16.12.2013р.]. - Доступний з <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>>.

33. Назаренко І. М. Фінансовий аудит "Балансу (Звіту про фінансовий стан)" підприємства: організаційно-методичні аспекти та процес алгоритмізації / І. М. Назаренко // Бізнес Інформ. - 2017. - № 4. - С. 308-313.

34. Назарова К.О. Концептуальні питання методологічного забезпечення узагальнення та реалізації синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту // К.О. Назарова- Бізнес Інформ, 2015

35. Назарова К. О. Контроль якості та його місце в умовах синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту / К. О. Назарова. // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(1). - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10%281%29__50

36. Назарова К. О. Проблемні питання оцінки ефективності синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту / К. О. Назарова // Економічний простір. - 2018. - № 95. - С. 231-242. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2015_95_25

37. Назарова К.О. Дью ділідженс як інструмент оцінки ефективності угод М&А / К.О. Назарова, Т.Ю. Копотієнко, І.В. Петрина // Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право: актуальні питання і перспективи розвитку: тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф. (22 черв. 2019 р., м. Полтава) – 0,14 д.а.
38. Назарова К.О. Інформаційно-аналітичне забезпечення аудиту суб'єкта господарювання в умовах економіки з відкритим доступом/ К.О. Назарова// Матеріали міжнародного симпозиуму Big Data Analytics: моделювання та інформаційні технології (20 березня 2019).- К.: КНТЕУ, 2019.-С. 42-44.
39. Немченко В.В., Зеленьк В.В. Ризики інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. Економіка харчової промисловості. 2015. Т. 7. Вип. 4. С. 73–79.
40. Нескородєв С.М., Грачова О.О. Дослідження сутності управління фінансовими ризиками підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2016. № 47. С. 132–136
41. Нестеренко О. О. Методологічна інтерпретація ризиків фінансової безпеки підприємства в системі економічного аналізу / О. О. Нестеренко // Економічний простір. - 2019. - № 144. - С. 168-179
42. Олександренко І.В. Основні причини банкрутства підприємств / І.В. Олександренко, Л.І. Іщук // Економичний форум.-№2.- 2018р.
43. Павлик Ю.М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / Ю.М. Павлик. – К. : Знання, 2017. – 431 с.
44. Петрик Е. Аудиторський ризик // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. - №11. – с. 20-29; - №18. – С.15-20.
45. Пузирьова П. В. Матриця ключових стратегій в управлінні фінансовим потенціалом промислових підприємств / П. В. Пузирьова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №6. – С. 151-156.
46. Пилипенко І.І. Стандарти аудиту та етики : навч. Посібник. / І.І.Пилипенко, О.Ю. Редько. – К. : Інформаційно – аналітичне агентство, 2017. – 279 с.

47. Редько А.Ю. Аудит в Украине. Прагматика пользования [Текст]/ А. Ю. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2019. – № 9. – С. 37-43.
48. Романенко О.А. Фінанси холдингових компаній : монографія / О.А.Романенко. – К. : Київ. Нац.. торг.-еконо. Ун-т, 2009,- 5 с.
49. Селіщев С. В. Аудиторські докази щодо припущення про безперервність діяльності підприємства / С. В. Селіщев // Статистика України. - 2018. - № 3. - С. 78-82
50. Семенець А. О. Організація та методика аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві / А. О. Семенець, Т. А. Воровик, О. Ф. Доровської // Економіка. Фінанси. Право. - 2018. - № 5(3). - С. 21-23.
51. Солодовник Г. В. Кількісний аналіз ризиків у інвестиційній діяльності / Г. В. Солодовник, Г. Л. Безлюдня // Молодий вчений. - 2018. - № 2(1). - С. 428-432.
52. Стрельченко О. В. Аналіз економічних ризиків аграрних підприємств та управління ними / О. В. Стрельченко // Агросвіт. - 2019. - № 1-2. - С. 40-46.
53. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291 (з чинними змінами та доповненнями).
54. Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення:[монографія] ЄВ Мних, СВ Бардаш, КО Назарова, ОС Шерстюк... - К.: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2016
55. Шавлюк А. О. Методика аудиту ефективності ділового партнерства на підприємствах торгівлі / А. О. Шавлюк // Інноваційна економіка. - 2015. - № 1. - С. 239-245.
- 53.Яришко О.І. Управління фінансовими ризиками на підприємствах / О. Яришко, Є. Ткаченко, М. Кукушкіна // Економічний аналіз. —2011. — Вип. 9. — Ч. 3. — С. 361—365

Додатки

Мета та процедури аудиту економічного потенціалу

1	2	3	4
Компонента фінансової звітності	Мета аудиту економічного потенціалу	Процедури аудиту ефективності	Можливі помилки
Баланс – дозволяє отримати наочну і неупереджену уяву про майнове і фінансове становище підприємства в грошовій оцінці на визначену дату	висловлення неупередженої думки про фінансовий стан підприємства-клієнта на звітну дату	1) перевірка реальності існування активів, зобов'язань та права власності на них; 2) перевірка правильності визнання та оцінки активів, зобов'язань і власного капіталу; 3) оцінка стану збереження та ефективності використання активів; 4) інспекція правильності документального оформлення та відображення в обліку операцій щодо активів, зобов'язань і власного капіталу клієнта; 5) перевірка правильності нарахування амортизації на об'єкти необоротних активів; 6) перевірка своєчасності проведення інвентаризації активів та зобов'язань та правильності відображення інвентаризаційних різниць; 7) перевірка достовірності відображення інформації щодо у балансі клієнта.	1) порушення правил розрахунків готівкою; 2) наявність фіктивних документів; 3) проведення неправомірних бухгалтерських записів; 4) заниження (завищення) оцінки активів, власного капіталу та зобов'язань; 5) необґрунтоване списання активів та зобов'язань; 6) наявність прихованих нестач, крадіжок активів; 7) необґрунтовані виправлення в облікових регістрах за минулі періоди.
Звіт про фінансові результати - надає інформацію про активність та результативність діяльності підприємства за певний проміжок часу та є основою, на підставі якої будуються прогнози майбутньої діяльності підприємства	висловлення думки щодо достовірності інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки діяльності підприємства і відображення її у звіті про фінансові результати	1) інспекція обсягів реалізації активів та визнання доходів і витрат звітного періоду; 2) перевірка правильності класифікації та оцінки доходів, витрат і фінансових результатів в розрізі видів діяльності клієнта; 3) перевірка правомірності відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку доходів та витрат; 4) порядок їх відображення у звіті про фінансові результати; 5) аналіз структури доходів та витрат з метою визначення ефективності діяльності клієнта; 6) виявлення фактів надзвичайних доходів та витрат та перевірка правильності їх обліку; 7) контроль за правильністю визначення та відображення у звіті про фінансові результати податку на прибуток.	1) реалізація активів за цінами, що не відповідають ринковим; 2) необґрунтоване заниження (завищення) доходів чи витрат; 3) включення до складу доходів (витрат) майбутніх періодів доходів чи витрат діяльності звітного періоду; 4) некоректна кореспонденція рахунків з обліку доходів і витрат; 5) недостовірне визначення фінансових результатів і невірне складання звіту.

1	2	3	4
Звіт про рух грошових коштів - надає можливість оцінити здатність підприємства генерувати майбутні грошові потоки, робити висновки щодо спроможності підприємства погашати свої зобов'язання	перевірка інформації про зміни, що відбулися в грошових коштах підприємства за звітний період та методика відображення її у звіті про рух грошових коштів	1) оцінка правильності і доцільності класифікації грошових потоків в розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства-клієнта; 2) інспекція господарських операцій клієнта стосовно того, чи не включено до складу операції, що пов'язані із внутрішніми змінами у складі грошових коштів та негрошові операції (наприклад, операції з отримання активів на умовах фінансової оренди, бартерні операції, придбання активів шляхом емісії акцій, придбання активів за рахунок позики тощо); 3) перевірка правильності визначення чистого руху грошових коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; 4) оцінка правильності підрахунку показника чистого руху грошових коштів за звітний період;	1) неправильне відображення інформації в звіті, внаслідок недостовірності даних балансу, звіту про фінансові результати та даних бухгалтерського обліку; 2) невірна класифікація грошових коштів від видів діяльності; 3) включення до звіту про рух грошових коштів негрошових операцій; 4) помилки, що виникають при арифметичних підрахунках; 5) помилки, недоліки та інші перекручення інформації (наприклад, шахрайство) у формах фінансової звітності, в т.ч. і в даному звіті.
Звіт про власний капітал	перевірка реальності інформації про зміни у складі власного капіталу клієнта протягом звітного періоду та перевірка звіту про власний капітал	1) перевірка законності оформлення установчих документів для здійснення підприємницької діяльності; 2) перевірка чи види діяльності клієнта відповідають статутним вимогам; 3) оцінка правомірності та законності внесення учасниками внесків до капіталу; 4) інспектування законності і своєчасності внесення змін в засновницькі документи та перевірка відображення таких змін в системі рахунків бухгалтерського обліку; 5) контроль за правомірністю розподілу прибутку; 6) перевірка достовірності звіту про власний капітал.	1) здійснення діяльності без відповідних дозволів; 2) несвоєчасне внесення змін у реєстр акціонерів; 3) несвоєчасне внесення вкладів засновниками до капіталу підприємства або внесення активів, що непридатні до використання чи не мають практичної цінності для підприємства

ТОВ Аудиторська фірма “ПрайсвотерхаусКуперс”

ПрАТ «Київстар»

Період, що перевіряється 01.01.20-31.12.20

Період проведення аудиту 01.03.21-25.03.21

Оцінка системи внутрішнього контролю

N	1 Зміст операції	2 Варіант відповіді			3 Примітки
		Так	Ні	Не знаю	
1	Чи існує на підприємстві система внутрішнього контролю?	+			
2	Кому вона підпорядковується?				
	Керівнику підприємства	+			
	Головному бухгалтерові				
	Уповноваженій особі				
	Раді директорів				
	Інший варіант				
3	Хто розробляє політику внутрішнього контролю?				
	Керівник підприємства				
	Головний бухгалтер				
	Уповноважена особа	+			Керівник відділу ВК
	Інший варіант				
4	Які форми контролю присутні на підприємстві?				
	Внутрішній аудит	+			
	Внутрішня ревізія				
	Зовнішній аудит	+			
	Інший варіант				
5	Зазначте вимоги до спеціалістів служби внутрішнього контролю.				
	Вища освіта	+			Економічна
	Досвід роботи	+			Не менше 3 років
	Інший варіант	+			Вік від 25 років
6	Як часто здійснюється підвищення кваліфікації?				
	1 раз в рік				
	1 раз в 2 роки				
	1 раз в 3 роки				
	Ріже ніж 1 раз в 3 роки	+			
7	Чи існує на підприємстві взаємозамінність?		+		

Продовження Додатку Б

1		2			3
8	Служба внутрішнього контролю використовує:				
Типові форми		+			
Розробляє свої власні форми		+			
Інший варіант					
9	Чи перевіряється фінансова звітність до затвердження?	+			
10	Чи формується та надається керівникові звіт служби внутрішнього контролю?	+			1 раз у квартал
11	Чи затверджується звітність на річному зборі засновників?	+			
12	Чи автоматизований облік на підприємстві?	+			
13	Чи використовує служба внутрішнього контролю електронні програмні продукти?		+		
14	Якщо відсутня система внутрішнього контролю, то чи існує альтернативна їй служба чи посада?		+		На підприємстві існує система ВК.
15	Чи проводиться контроль з боку вищих керівників за виконанням делегованих прав і обов'язків?	+			
16	Чи встановлені:				
показники оцінки результатів діяльності підрозділів (осіб)?		+			
заходи заохочення (стягнення)?		+			
17	Чи застосовується система оперативного планування і звітності підрозділів?	+			
18	Чи здійснюється аналіз господарської діяльності?				
Оперативний.		+			
Періодичний.		+			
19	Чи передбачені процедури попередження і виявлення несанкціонованих операцій, помилок у документах?	+			
20	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в технології надання послуг на підприємстві?		+		
21	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в наданні послуг?		+		
22	Чи затверджені на підприємстві методичні рекомендації щодо розрахунку собівартості надання послуг?	+			
23	Чи були у звітному періоді зміни "об'єктів обліку" витрат?		+		
24	Чи були у звітному періоді зміни методу калькулювання собівартості послуг?		+		
25	Чи були у звітному періоді зміни порядку обліку витрат "усередині" об'єкту обліку витрат?		+		
26	Чи були у звітному періоді зміни в класифікації витрат на прямі і непрямі?		+		

Продовження Додатку Б

	1	2		3
27	Чи були у звітному періоді зміни методів розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат?	+		
28	Чи були у звітному періоді зміни в класифікації витрат на постійні та змінні?	+		
29	Чи були у звітному періоді зміни складу і змісту калькуляційних статей?	+		
30	Чи були у звітному періоді зміни показника "нормальна потужність"?	+		
31	Чи були у звітному періоді зміни порядку розрахунку понаднормативних витрат?	+		

«28» лютого 2021 р.

ЛИСТ-ЗОБОВ'ЯЗАННЯ НА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ

Цим документом офіційно підтверджуємо прийняття Вашої пропозиції стосовно проведення аудиторської перевірки ефективності діяльності підприємства.

Метою аудиту є висловлення думки аудиторської фірми щодо достовірності фінансової звітності ТОВ «Аудиторська компанія Прайсвотерхейс Куперс» за період 01.01.20-31.12.20рр. за всіма суттєвими аспектами.

Якщо наша думка не буде безумовною, ми заздалегідь обговоримо з Вами причини цього: у зв'язку з неможливістю перевірки фактів (вказати факти) повного/неповного відображення облікових записів у зв'язку із відсутністю необхідних процедур внутрішнього контролю, через (вказати причини неможливості) можливе втручання Ваших співробітників у роботу аудитора і його асистента з метою змінити думку про достовірність Вашої фінансової звітності, що суттєво впливають на реальний стан справ у цілому, ми можемо відмовитися від надання аудиторського висновку.

Для обґрунтування своїх висновків ми використовуємо ряд тестів і процедур перевірки вірогідності та достатності облікової інформації і стану внутрішнього контролю. Ми повинні цілком вивчити облікову систему, щоб з'ясувати, чи може вона бути базою для підготовки фінансової звітності, і встановити, чи дійсно ведуться правильні записи в облікових регістрах. Ми очікуємо, що нам буде надана повна інформація, з якої ми зможемо зробити чіткі висновки.

Через вибіркового характер тестів і інших властивих аудиту обмежень існує визначений ризик пропуску окремих помилок і неточностей. Ми зробимо все, щоб звести його до мінімуму, але гарантувати абсолютну точність висновків не можемо. Про всі виявлені відхилення в обліку і звітності від установленого порядку, так само як про помилки і факти шахрайства, Ви будете проінформовані окремим листом.

Для проведення аудиту Ви повинні надати нам документи вказані у Запиті (додаток до Договору про проведення аудиторської перевірки фінансової звітності № 123)

Нагадуємо Вам про відповідальність керівництва за складання фінансової звітності, включаючи відповідне відображення первинних даних обліку, забезпечення адекватних бухгалтерських записів і внутрішнього контролю, вибір і застосування облікових рішень. Ми просимо від керівництва організації письмового підтвердження вірогідності і повноти представленої для аудита інформації. Сподіваємося на всебічне співробітництво з Вашим персоналом і на те, що в наше розпорядження нададуть будь-які записи, документацію й іншу інформацію, необхідну для проведення аудиторської перевірки.

Розраховуємо, що на наших співробітників не буде здійснюватися тиск у будь-якій формі з метою зміни нашої думки стосовно достовірності Вашої фінансової звітності. Порушення цієї умови згідно з нормативами аудиту є основою для дострокового припинення нами договору на проведення аудиту.

Якщо у Вас склалося інше розуміння умов виконання робіт, то просимо Вас повідомити нас про це.

Просимо вас підписати та повернути копію даного листа і направити нам ваші побажання та зауваження.

ТОВ Аудиторська фірма «ПрайсвотерхаусКуперс»

ПраТ «Київстар»

Період, що перевіряється 01.01.20-31.12.20

Період проведення аудиту 01.03.21-25.03.21

Оцінка організації бухгалтерського обліку на ПраТ «Київстар»

N	Зміст операції	Варіант відповіді			Примітки
		Так	Ні	Не знаю	
1	2	3	4	5	6
1.	Хто здійснює бухгалтерський облік на підприємстві?				
	Служба бухгалтерії підприємства	+			
	Керівник підприємства				
	Аудиторська фірма				
2.	Чи є на підприємстві наказ про облікову політику?	+			
3.	Чи зберігаються бухгалтерські документи в придатних для цього місцях?	+			
4.	Чи назначені особи, що відповідають за збереження бухгалтерських документів?	+			
5.	Чи визначені права, обов'язки, відповідальність бухгалтерів в наказі про облікову політику чи в інших внутрішніх нормативних документах підприємства?	+			
6.	Чи знайомі бухгалтера з ними?	+			
7.	Які вимоги висуваються до бухгалтерів на підприємстві?				
	Вища освіта	+			Економічна
	Досвід роботи	+			1 рік
	Вік	+			20-65 років
	Знання 1С	+			
	Знання мов	+			Англійська, українська, російська.
8.	Як часто проводиться підвищення кваліфікації бухгалтерів?				
	1 раз в рік				
	1 раз в 2 роки				
	1 раз в 3 роки				
	Рідше ніж 1 раз в 3 роки	+			
9.	Як нові нормативні та методичні рекомендації дістаються до бухгалтерів?				
	Через мережу Інтернет	+			
	Через газети				

	2	3	4	5	6
	Через спеціалізовану бухгалтерську літературу, журнали	+			ВоБУ, Бухгалтерія, Дт-Кт
	Інший варіант				
10.	Бухгалтерський облік на підприємстві:				
	Автоматизований	+			
	Здійснюється вручну				
11.	Чи відбувались зміни облікової політики в порівнянні з минулим роком?		+		
12.	Чи є на підприємстві робочий план рахунків?	+			
13.	Чи здійснюється контроль над бухгалтерією зі сторони керівництва?	+			
14.	Чи проводяться перевірка діяльності підприємства сторонніми організаціями?				
	ДФС	+			ДФС проводить перевірку 1 раз на рік.
	Вищестоящі організації				
	Аудиторські фірми	+			Аудиторська фірма здійснює перевірку 1 раз в рік
	Фонди соціального страхування				
	Інший варіант				
15.	Чи укомплектовані бухгалтери всіма необхідними засобами для здійснення роботи?	+			
16.	Чи укладені з працівниками бухгалтерії договори про повну матеріальну відповідальність?	+			
17.	Чи використовує підприємство автоматизовану систему формування звітної документації?	+			

ТОВ Аудиторська фірма "ПрайсвотерхаусКуперс"

ПрАТ «Київстар»

Період, що перевіряється 01.01.20-31.12.20

Період проведення аудиту 01.03.21-25.03.21

Анкета "Вивчення системи бухгалтерського обліку"

Запитання	Відповідь	Примітка
А	1	2
1. Чи достатня кваліфікація облікового персоналу?	Так	
2. Чи здійснюється спеціалізація облікових робіт ?	Так	
3. Чи контролюється виконання старшим за посадою?	Так	
4. Чи висока плинність облікових працівників?	Ні	
5. Чи визначена облікова політика на звітний період?	Так	
6. Чи змінилася облікова політика порівняно з попереднім періодом?	Ні	
7. Чи виконуються встановлені процедури контролю достовірності облікової інформації: арифметична перевірка; перевірка за змістом; оборотні відомості аналітичного обліку до синтетичних рахунків; оборотні відомості синтетичних рахунків; інвентаризація та інше?	Так	
8. Чи були встановлені суттєві недоліки у системі обліку попередньою перевіркою: перевіркою податкових органів; іншими уповноваженими органами?	Ні	
9. Чи застосовується графік документообороту?	Так	
10. Чи розроблений робочий план рахунків?	Так	
11. Чи застосовується адекватна форма бухгалтерського обліку?	Так	

Аудиторська фірма «АУДИТ ТРЕЙД»

Підприємство ПАТ «Укртелеком»

Період, що перевіряється 01.01.18-31.12.18

Період проведення аудиту 01.03.19-25.03.19

Тест для оцінки аудиторського ризику

№	Зміст питання	Варіанти відповіді		Примітки
		Так	Ні	
1	2	3	4	5
ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ				
<i>I. Загальне становище економіки та галузі</i>				
1.	Чи постраждали внутрішні ринки підприємства від високого рівня інфляції	-	+	ПОЗИТИВ
2.	Чи приймалися закони і підзаконні акти, що негативно впливають на бізнес клієнта	-	+	ПОЗИТИВ
3.	Чи є процентні ставки високими щодо потреби підприємства в кредитах	+	-	НЕГАТИВ
4.	Чи зробили негативний вплив на бізнес клієнта наступні фактори:			
	• збільшення кредитних ставок	+	-	НЕГАТИВ
	• збільшення рівня безробіття	-	+	ПОЗИТИВ
	• зміна грошової маси в обігу	-	+	ПОЗИТИВ
	• курс в НБУ іноземних валют	-	+	ПОЗИТИВ
<i>II. Економічне та фінансове становище галузі.</i>				
5.	Чи є продукція даної галузі швидкозастаріючою	-	+	ПОЗИТИВ
6.	Чи має галузь високу конкурентоспроможність	+	-	ПОЗИТИВ
7.	Чи зафіксовано в галузі незвичайну кількість банкрутств	-	+	ПОЗИТИВ
ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ				
<i>I. Керівництво підприємства</i>				
1.	Чи прагне керівництво одержувати прибуток з огляду на необхідність виправдання прогнозів, одержання частки від прибутку тощо	+	-	ПОЗИТИВ
2.	Чи прагне керівництво зменшити прибуток з метою зниження податку на прибуток	-	+	ПОЗИТИВ
3.	Домінуючу роль в управлінні грають: • одна людина (вказати, хто) • кілька людей	-	+	ПОЗИТИВ
4.	Чи схильна адміністрація до невиправданого ризику	-	+	ПОЗИТИВ
5.	Чи відзначається плінність кадрів в адміністрації підприємства	-	+	ПОЗИТИВ

II. Організаційна структура підприємства				
6.	Чи є в підприємстві служба внутрішнього аудиту	-	+	негатив
7.	Чи відсутня на підприємстві система документування бухгалтерського обліку	-	+	позитив
8.	Чи відсутні на підприємстві посадові інструкції, що визначають кваліфікаційні вимоги	-	+	позитив
9.	Чи здійснюється документування операцій за допомогою електронної системи обробки інформації	+	-	позитив
10.	Чи відзначається плинність бухгалтерських кадрів	-	+	позитив
11.	Мають місце ворожі (недоброзичливі) відносини між персоналом підприємства і персоналом аудиторської фірми	-	+	позитив
12.	Чи створювало підприємство в звітному періоді дочірні підприємства	-	+	позитив
III. Фінансовий стан підприємства				
13.	Чи має підприємство достатній обсяг оборотних коштів	+	-	позитив
14.	Чи має підприємство можливість одержати кредити	+	-	позитив
15.	Чи залежить підприємство від невеликого числа: - покупців - постачальників	+	-	позитив
16.	Чи мають місце порушення боргових зобов'язань	-	+	позитив
17.	Чи мають місце збитки протягом звітного періоду і попереднього року	-	+	позитив
18.	Чи має підприємство тривалий операційний цикл	-	+	позитив
19.	Чи має підприємство високі постійні витрати	-	+	позитив

ТОВ Аудиторська фірма «ПрайсвотерхаусКуперс»

ПрАТ «Київстар»

Період, що перевіряється 01.01.20-31.12.20

Період проведення аудиту 01.03.21-25.03.21

**Анкета «Оцінка бухгалтерського обліку активів, капіталу,
зобов'язань згідно облікової політики ПрАТ «Київстар»**

№ з/п	Запитання	Відповідь	Примітка
1	Чи проведена класифікація основних засобів згідно з планом рахунків?	Так	
2	Чи зараховуються за первісною вартістю придбані (споруджені) основні засоби?	Так	
3	Чи збільшується первісна вартість основних засобів на суму витрат, пов'язаних із їх поліпшенням?	Так	
4	Чи проводиться переоцінка основних засобів, якщо остаточна вартість об'єкта більше ніж на 10% відрізняється від справедливої вартості на дату балансу?	Так	
5	Справедлива вартість визначається на основі:		
	— експертної оцінки;		
	— результатів роботи внутрішньої комісії підприємства;		
	— висновків бухгалтерії;	Так	
	— інших джерел?		
6	Інформація про зміни первісної вартості та суми зносу заноситься у регістри аналітичного обліку на основі:		
	— відомості переоцінки;		
	— висновку експерта;		
	— бухгалтерських довідок.	Так	
7	Чи підлягають обов'язковій переоцінці повністю спрацьовані основні засоби та нематеріальні активи, які використовуються у господарській діяльності підприємства?	Ні	
8	Чи ведеться облік основних засобів із застосуванням типових форм первинних документів?	Так	
9	Чи нараховується амортизація впродовж усього терміну використання об'єкта?	Так	

10	За яким методом нараховується амортизація основних засобів:		
	а) прямолінійним;		
	б) зменшення залишкової вартості;		
	в) прискореного зменшення;		
	г) кумулятивним;		
	г) виробничим;		
	д) за нормами податкового законодавства?	Так	
11	При застосуванні норм і методів податкового законодавства щодо нарахування амортизації чи проводиться окремо розрахунок для потреб фінансового обліку?	Так	
12	Чи змінювався протягом звітного періоду метод нарахування амортизації?	Ні	
13	Ким приймається рішення про ліквідацію, продаж основних засобів:		
	— керівником;		
	— технічною комісією;	Так	
	— кимось іншим?		
14	Чи проводиться інвентаризація основних засобів, згідно з П(с)БО 7?	Так	
15	Чи є протоколи зборів акціонерів?	Так	
16	Чи були випадки внесення часток до статутного капіталу майном та нематеріальними активами?	Так	
17	Чи є Методика оцінки часток, що вносяться до статутного капіталу в натуральній та нематеріальній формах?	Ні	
18	Чи зазначене в установчих документах визначення часток засновників підприємства, тобто фактичне визначення власника/власників юридичної особи?	Так	
19	Чи проводилися установчі збори про затвердження статуту товариства (наявність протоколу)?	Так	
20	Чи були зміни в статутному капіталі в даний період, їх адекватність реєстрації у статутних документах?	Так	
21	Чи є рішення зборів акціонерів щодо розподілу прибутку?	Так	
22	Чи виконується статутна норма щодо формування резервного капіталу?	Ні	
23	Чи відповідає кваліфікація бухгалтера щодо ведення обліку власного капіталу вимогам кваліфікаційної характеристики?	Так	

Показники, що розраховуються під час внутрішнього аудиту ефективності діяльності підприємства

Показник	Порядок розрахунку	Характеристика
Коефіцієнти ліквідності		
Коефіцієнт поточної ліквідності	Відношення поточних активів до короткострокових зобов'язань	Показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та кредиторської заборгованості
Коефіцієнт термінової ліквідності	Відношення високоліквідних поточних активів до короткострокових зобов'язань	Показує, якою мірою оборотні активи покривають короткотермінові зобов'язання, а саме наскільки короткотермінові зобов'язання (поточні пасиви) можуть бути погашені швидколіквідними активами (грошовими коштами і дебіторською заборгованістю)
Чистий оборотний капітал	Різниця між поточними активами та поточними пасивами	Показує, в якому розмірі поточні активи покриваються довгостроковими джерелами коштів
Коефіцієнти ділової активності чи ефективності використання ресурсів		
Оборотність активів	Відношення чистої виручки від реалізації продукції та середньої вартості активів	Відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів
Оборотність дебіторської заборгованості	Відношення чистої виручки від реалізації продукції та середньої вартості дебіторської заборгованості	Показує скільки разів у середньому протягом року дебіторська заборгованість перетворювалась у грошові кошти
Оборотність матеріально-виробничих запасів	Відношення чистої виручки від реалізації продукції та середньої вартості виробничих запасів	Відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства
Тривалість операційного циклу	Сума періоду обороту дебіторської заборгованості (в днях) і періоду обороту виробничих запасів (в днях)	Характеризує період перетворення виробничих запасів на грошові кошти

Коефіцієнти рентабельності		
Рентабельність всіх активів підприємства	Частка від ділення чистого прибутку або прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, на середньорічну величину активів	Показує скільки прибутку припадає на 1 грн. активів
Рентабельність реалізації	Частка від ділення чистого прибутку або прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, на виручку від реалізації товарів, робіт (послуг)	Показує, яку суму операційного прибутку одержує підприємство з кожної гривні проданої продукції. Іншими словами, скільки залишається в підприємства після покриття собівартості продукції.
Рентабельність власного капіталу	Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу	Характеризує ефективність використання власного капіталу. Показує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал. Максимізація цього показника – головне завдання управління підприємством.
Коефіцієнти структури капіталу		
Коефіцієнт власності	Відношення власного капіталу до суми всіх капіталів підприємства	Характеризує частку власного капіталу в загальній структурі капіталу підприємства, фірми, компанії.
Коефіцієнт фінансової залежності	Відношення підсумку балансу до загальної суми власних коштів	Характеризує, скільки одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу
Коефіцієнт залежності	Відношення середньорічної вартості майна та суми продаж або фактичного обсягу виробництва	Показує як ефективно використовується майно
Коефіцієнт захищеності кредиторів	Відношення прибутку до податків і відсотків по кредитах до відсотків по кредитах	Характеризує ступінь захищеності кредиторів від невиконання зобов'язань за наданим кредит і показує, скільки разів протягом звітного періоду компанія заробила кошти для виплати відсотків по позиках. Цей показник також дозволяє визначити допустимий рівень зниження прибутку, використовуваної для виплати відсотків.

Коефіцієнти ринкової активності		
Прибуток на одну акцію	Відношення чистого прибутку або збитку періоду, які належать власникам простих акцій, до середньозваженої кількості простих акцій, і таких, що перебувають в обігу протягом цього періоду	Використовується для оцінки попередніх результатів операційної діяльності підприємства з метою формування висновку щодо його потенціалу і прийняття рішень про інвестиції. Його економічний зміст полягає в розкритті ефективності (прибутковості) використання підприємством ресурсів, наданих власниками його звичайних акцій
Балансова вартість однієї акції	Відношення акціонерного капіталу до кількості акцій товариства	Визначається за даними бухгалтерського балансу: це вартість однієї акції, коли б акціонерне товариство підлягало ліквідації в даний момент. Балансова вартість визначається, як правило, під час аудиторської перевірки з метою визначення надійності емітента перед тим, як допустити його до біржових торгів
Співвідношення ринкової ціни акції і її балансової вартості	Відношення ринкової ціни акції до її балансової вартості	Це узагальнюючий показник, що свідчить про успіх (невдачу) корпорації.
Прибутковість акції	Відношення суми доходу від акції до розміру її вартості	Показує наскільки прибутковою є дана акція
Частка виплачених дивідендів	Відношення виплачених дивідендів до загальної їх кількості	Показує яка частка всіх дивідендів виплачена

Незалежний аудиторський звіт щодо оцінки ефективності ПрАТ «Київстар»

Змістовна частина аудиторського висновку Повнота та відповідність фінансової звітності встановленим нормативам бухгалтерського обліку

Прийнята підприємством облікова політика відповідає вимогам Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні " № 996-XIV від 16 липня 1999 року зі змінами та доповненнями, та національним Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Система рахунків, яка використовується підприємством, свідчить про застосування з моменту його утворення Плану розрахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій, затвердженого Наказом Міністерства Фінансів України від 30.11.99 р. № 291 "Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування".

Фінансова звітність складається та подається товариством своєчасно згідно національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Наявність та незмінність облікової політики ПрАТ «Київстар» протягом звітного періоду

Товариство самостійно визначає облікову політику, основні положення якої:

- бухгалтерський облік здійснюється головним бухгалтером;
- для узагальнення інформації про витрати підприємства використовуються лише рахунки класу 9 "Витрат виробництва";
- аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей по підрозділах організований таким чином: в бухгалтерії - в кількісно-сумарному вимірі, на складі - в кількісному вимірі;
- для визначення суми амортизації необоротних активів використовується податковий метод;
- для оцінки вибуття запасів використовується метод середньозваженої собівартості;
- забезпечення майбутніх витрат і платежів не створюються.

Встановлена облікова політика протягом звітного року не змінювалась.

Додаткову інформацію про елементи облікової політики можна знайти в анкеті системи бухгалтерського обліку та проведених тестах оцінки бухгалтерського обліку активів, капіталу та зобов'язань.

Підтвердження правильності ведення бухгалтерського обліку, класифікації, оцінки всіх видів активу та реальності розміру зобов'язань ПрАТ «Київстар»

Бухгалтерський облік в ПрАТ «Київстар» здійснюється відповідно до Закону України від 16.07.1999 р. № 996 – XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а також відповідно до Н (С)БО та із застосуванням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів від 30.11.1999г. № 291.

В результаті перевірки тотожності показників, що містяться в «Звіті про фінансові результати» (ф. №2) та в Головний книзі на 31.12.2020р., розбіжностей не виявлено.

Підтвердження та характеристика ефективності діяльності ПрАТ «Київстар»

Визнання та оцінка майнового та фінансового стану ПрАТ «Київстар» здійснюється на основі проведених аналітичних процедур та розрахунку основних показників діяльності за 2020 рік відповідно до Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) за 2018 рік.

Фінансовий стан ПрАТ «Київстар» в цілому з кожним роком погіршується, про що свідчать проведені розрахунки.

За даними проведеного аналізу можна визначити, що основним напрямом подальшого розвитку економічного потенціалу підприємства має стати поліпшення рентабельності підприємства.

Ефективність активів. Для більш ефективної діяльності компанії варто звернути увагу на зношеність необоротних активів підприємства і оновити частку активів, що застаріли.

Щодо ліквідних активів, то вони не відповідають оптимальному значенню. Платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань навіть за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами обмежені.

Ефективність капіталу. Підприємство фінансово залежне, капітал використовується не ефективно. Спостерігається велика частка позикового капіталу.

В 2020 році виник дефіцит чистого оборотного капіталу, що засвідчило неспроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність.

Ефективність зобов'язань. За досліджуваний період зобов'язання підприємства перед іншими фізичними та юридичними особами зменшилися, що позитивно вплинуло на його фінансовий стан.

Підтвердження відповідності даних фінансової звітності ПрАТ “Київстар” даним обліку та відповідності даних окремих форм звітності

Дані фінансової звітності підприємства відповідають даним обліку та даним окремих форм звітності. При зіставленні даних первинних документів із записами на рахунках синтетичного та аналітичного обліку, оборотно-сальдовим балансом та даними, відображеними у фінансовій звітності, розходжень не виявило.

Таким чином, аудитор вважає, що фінансова звітність ПрАТ “Київстар” дає правдиве і неупереджене відображення фінансового стану підприємства за звітний період.

Отже, фінансова звітність ПрАТ “Київстар” відповідає встановленим вимогам чинного законодавства України та реально і точно відображає його фінансовий стан на дату складання звітності.

За результатами аудиторської перевірки було встановлено, що бухгалтерський облік витрат, що включаються до собівартості виконаних робіт ПрАТ “Київстар” в цілому відповідає вимогам законодавства, окрім того факту, що на підприємстві не ведеться розподіл загальновиробничих витрат на постійні та змінні.

Виявивши деякі недоліки в обліку витрат ПрАТ “Київстар” можна запропонувати наступні рекомендації їх усунення:

- вести ретельний контроль за формуванням собівартості виконаних робіт.
- проводити контроль за наявністю документів та за правильністю їхнього заповнення.

Порядок визначення рангу фінансових показників і коефіцієнтів для ПрАТ «Київстар»

Код рядка	Цільові показники	Код показника	Розрахункове значення	Інтервали для ранжування та порядок їх рангу				Ранг цільового показника
				-3	0	1	3	
1	Валюта балансу, тис. грн	A ₁	39658,0	< 10 000	[10 000; 14 999]	[15 000; 20 000]	> 20 000	3
2	Знос основних засобів, %	A ₂	74,0	> 75	[50; 75]	[25; 50]	< 25	0
3	Оновлення основних засобів, %	A ₃	17,0	< 1	[1; 4,9]	[5; 10]	> 10	1
4	Усього за напрямом							
5	Майновий стан (ряд. 1 + р. 2 + р. 3)		–	–	–	–	–	4
6	Абсолютна ліквідність (платоспроможність), %	L ₁	0,6	< 3	[3; 8,9]	[9; 15]	> 20	-3
7	Поточна ліквідність	L ₂	0,98	< 0,8	[0,8; 0,9]	[0,9; 1,0]	> 1,0	1
8	Фінансова незалежність, %	L ₃	0,44	< 0,1	[0,1; 0,2]	[0,2; 0,4]	> 0,4	3
9	Усього за напрямом							
10	Ліквідність та платоспроможність (р. 5 + р. 6 + р. 7)		–	–	–	–	–	1
11	Рентабельність діяльності, %	R ₁	-0,15	< 5	[5; 14]	[15; 25]	> 25	-3
12	Рентабельність власного капіталу, %	R ₂	-0,26	< 15	[15; 24]	[25; 49]	> 50	-3
13	Усього за напрямом							
14	Рентабельність (ряд. 9 + ряд. 10)		–	–	–	–	–	-6
15	Дивідендний вихід, %	Q ₁	5	< 2,5	[2,5; 5,0]	[5,0; 10,0]	> 10,0	1
16	Усього за напрямом							
17	Акціонерний капітал (ряд. 12 + + ряд. 13)		–	–	–	–	–	-2
18	Сукупний ранг підприємства (ряд. 4 + ряд. 8 + ряд. 11 + + ряд. 14)		–	–	–	–	–	-3